UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

СТУДЕНТСЬКІ ОБРІЇ

ЧАСОПИС
УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА „СІЧ“
у Мюнхені

РІК ВИД 1 ЧИСЛО 1

СТУДЕНТСЬКІ ОБРІЇ

ЧАСОПИС

УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА «СІЧ»

У МЮНХЕНІ

РІК I ГРУДЕНЬ, 1946 р. ч. 1

РЕДАКЦІЯ "СТУДЕНТСЬКИХ ОБРІЇВ"
б а ж а є
ШАНОВНИМ ЧИТАЧАМ, СПІВРОБІТНИКАМ
ТА ПРИХИЛЬНИКАМ НАШОГО ЧАСОПИСУ
веселих Різдвяних Свят
ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

З М І С Т

Стор.
1. До Шановних Читачів.- Редакція..... 3.
2. М. Я. - За що і як..... 4.
3. Проф.В.ГОРБАЧЕВСЬКИЙ. - Людська гідність, як клич сучасности..... 9.
4. П. ЧАЙКА. - До справи матеріяльного забезпечення студентства..... 21.
5. М. К - А. - З и м а (Поезія)..... 26.
6. В.ВЕРБІВСЬКИЙ. - З-під рідної стріхи, через Сибір у світ..... 27.
7. Х р о н і к а..... 31.
8. ІЗ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ: Мюнхен, Гайдельберг, Аглійська зона..... 32.
9. ВІД УПРАВИ УСТ "Січ"..... 34.
10. РЕЗОЛЮЦІЇ УСТАНОВЧИХ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ УСТ "Січ"..... 35.
11. ВІД РЕДАКЦІЇ..... 36.

"СТУДЕНТСЬКІ ОБРІЇ". Місячник на правах рукопису.

Уміщувані в "Студентських Обріях" дописи й статті, підписані правдивим прізвищем або псевдонімом, висловлюють погляди автора, які не конечно покриваються з поглядами Редакції.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.
Друже В.Д. Вашу широку статтю, з огляду на брак місця, подамо в наступному числі "С.О."

ВИДАЄ: Українське Студентське Товариство "Січ" у Мюнхені.
РЕДАГУЄ: Колегія. Начальний Редактор Мирослав ПРУТИЧ.
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Мюнхен, Розенгаймерштрасе 46-а.

ЦІНА ПРИМІРНИКА 3 НІМ.МАРКИ.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ

Перша сторінка нового часопису містить, звичайно, слово від Редакції.

Коли появляється часопис, що його редагують студенти для студентів, тоді на першій сторінці, поруч підкреслення позагрупового чи позапартійного становища даної редакції, можна зустріти чимало фраз про академічний стиль, про культ обов'язку та праці, про свободу слова та про толерантність, а також про бажання часопису стати виразником думок, прагнень та інтересів даного студентського середовища.

Над цими поняттями ми тут, однак, зупинятись не будемо, бо, вкладаючи їх в основу нашої праці взагалі, вважаємо їх за речі самозрозумілі.

Проте, не важко догадатись, що поява нашого часопису, так, як і створення нашого Студентського Товариства "Січ" у Мюнхені, викличе, поруч правильного ставлення, також і більш-менш гострі критичні зауваження.

Ми переконані, що об'єктивність чи злосливість тих зауважень доведуть не слова, а наша майбутня діяльність, і тому на цьому місці дозволимо собі висловити думку про зміст та ціль нашої праці.

Отже, наше бажання полягає в тому, щоб поява цього часопису була рівночасно появою свіжих та здорових думок, появою здорової тенденції серед нашого студентства - розв'язувати свобідною, але академічною формою свої проблеми та потреби.

Нашою метою буде - допомогти нашим студентам у всесторонній праці над собою, та піддержувати їхні намагання - стати згодом у ряди конструктивної інтелектуальної еліти українського народу.

Ми нею хочемо стати, бо ми - студенти.

Р е д а к ц і я.

З А Щ О І Я К

За час річного проживання українського студентства в Мюнхені в часі його турбот за місце в високій школі, в його праці над своїми успіхами в науці, в змаганні за вищий інтелектуальний рівень - проявилися його організовані форми, як студентського стану. На цьому місці не беремося зараз критикувати дотеперішні організовані форми життя нашого студентства в Мюнхені. Факт появи (точніше відновлення) "Обнови" та факт організації нашого нового станового Українського Студентського Товариства "Січ" - говорять самі про себе. Ці факти стверджують, що дотеперішня структура Української Студентської Громади та ведена нею праця не заповнили потреб усього студентства, а, значить, себе не виправдали. Не вдалось охопити та ділово заінтересувати понад пів тисячі студентів. Студенти хоча й були в реєстрах (і то дуже далеко не точних) УСГ в Мюнхені, власне, не заповняли лише своїми членськими вкладками потреб ані своїх, ані оточення. УСГ, як станове товариство, що об'єднує молодих інтелігентів, скажемо делікатно, - не дала бажаних та сподіваних результатів виховної праці. Дехто каже (це злобні), що якраз це й було сподіваним, але ми волимо заняти становище скромніше. Хочемо спокійно ствердити, що на це склалось багато об'єктивних та суб'єктивних причин.

Останніми часами серед активнішого студентства дуже багато говориться про активізацію студентів, про притягнення їх до праці. Хочемо підкреслити що заміри дуже благородні, одначе нам не доводилося ще ствердити суті тієї активізації, а головне - я к у працю мають на меті ті чи інші студенти. Правду кажучи, ми кілька разів ствердили деякі прояви активного ставлення багатьох студентів до тих чи інших проблем, але цю активність ми дозволили б собі назвати якраз "активізацією" (деякі "події" в самому Мюнхені, Фраймані, Міттенвальді, Берхтесгадені). Не висуваємо тут собі цієї проблеми, як мети, тому не затримуємось над нею, хочемо лише ствердити, що в Мюнхені для приблизно пів тисячі українських студентів не

створено кола заінтересувань,не зважаючи на намагання багатьох, не притягнено широкого загалу до розв'язання своїх студентських проблем.Скажемо,що й тут існувало багато об'єктивних і суб'єктивних причин.

Студентство Мюнхена шукає цілий рік форм для своєї станової організації,шукає точнішого опреділення змісту своєї праці. І на грунті форми та змісту виникли великі розбіжності,які довели до створення цілком протилежних,поборюючих одна одну,думок.Заіснувала позиція й опозиція,заіснувала одна й інша тактика,підхід до розв'язання проблем. Можливо,що конкуренція цих саме думок була б поштовхом солідних перегонів у досягненнях,одначе,атмосфера витворювалась протилежна. Студенти,що репрезентували одну думку,не могли стерпіти іншої,а тому,що були при проводі УСГ або близько нього,створили скорше атмосферу незгоди,як конструктивного обміну думок. Боролись за Це СУС і за ЦЄСУС,за ту статтю або іншу,за престижі,за становища,за стиль,форму "протинок зо крапкою",а в результаті нічого позитивного для зараз і для завтра саме ця боротьба не принесла.Пів тисячі студентів залишились реєстром,але не активним гуртом,не своєрідною родиною,де панує поступ,пошана до розвитку,гін національної солідарности,товариська допомога і т.д. І тут, не входячи глибоко в суть,скажемо,що на це склалось багато об'єктивних та суб'єктивних причин.

В такій,згрубша накресленій,атмосфері виникло в Мюнхені дня 13 грудня 1946 року Українське Студентське Товариство "Січ",як друге станове і третє за чергою товариство студіюючої молоді (по УСГ та світоглядовій католицькій "Обнові"). Гадаємо,що причини його виникнення відомі кожному студентові,що знає мюнхенські відносини і,зрештою,рехолюції Установчих Загальних Зборів говорять досить виразно про це,та зможуть поінформувати й ширший загал заінтересованих. А втім,пост-фактум годі тим займатись. Далеко важливіше питання - це його б у д у ч ч и н а, п р а ц я т а н а м а г а н н я і ф о р м а р о з в'я з к и згаданих питань. І з цього приводу висловимо кілька своїх думок та побажань.

Безперечно,УСТ "Січ" має рацію існування та плянування своїх дій на майбутнє. Об'єднуючи студентів,що хочуть ближче заінятись

своєю долею на майбутнє,воно виявить багато ініціятиви та зорганізує засоби до реалізації своїх цілей,поставлених у його статуті. Його майбутні дні,як дні кожної емігрантської збірноти - тяжкі та повні зусиль,спрямованих на створення кращого завтрішнього дня.В даному випадку - боротьби за кращі завтрішні іспити,за краще знання себе й інших,за глибше вивчення духових надбань нації й людства,за краще завтрішнє матеріяльне забезпечення,яке помогло би витримати тяжкі часи студійної праці. Знайшовши у всіх ділянках певний актив,товариство мало би будуччину. При чому убудуччину,яка була б продовженням славних традицій нашого студенства взагалі.

УСТ "Січ",як окрема організована студентська одиниця,знаходиться в товаристві інших подібних одиниць у Мюнхені,тому,на нашу думку,воно в побудові своєї будуччини повинне зважати не тільки на свої пляни,а й на пляни інших організацій. Установчі Загальні Збори висловили своє бажання,щоб Управа УСТ "Січ" виявила ініціятиву в справі створення координаційно-репрезентаційного органу студентів у Мюнхені.На нашу думку,Управа повинна це зробити вже негайно, бо цим можна б запобігти різним непорозумінням,що виникли б на грунті репрезентаційної діяльности товариств. Обстоюємо думку,що створення такого органу конечне в найближчих днях.Члени нашого товариства висловились за таким проєктом,що свідчить про здоровий погляд їх на речі. Сьогодні в Мюнхені є троє товариств,і створення репрезентаційного органу з усіх не йде в розріз збереженню окремішности кожного.Цього вимагають спільні національні інтереси,і доцільність координації спільних репрезентаційних дій є річчю самозрозумілою. Зрештою,в даному випадку ми можемо взяти приклад із старшого громадянства.

Ясно,отже,що не уявляємо собі в майбутньому нашого УСТ "Січ" як замкнутого в собі товариства,а навпаки - як активного партнера в співпраці (коли на таку інші підуть) в загально-студентських справах. Ми не сумніваємось у тому,що в своєму майбутньому наша студентська "Січ" внесе з собою свіжі сили в змагання за краще завтра нашого студенства взагалі.Мірилом тих сил буде загальна активність нашого членства. Сміємо сподіватися,що вона буде висока.

Змістовна діяльність Установчих Загальних Зборів показала,що

наше членство прагне праці над собою,для себе й для оточення.Так, ми прагнемо цієї праці і її виявимо,не зважаючи на трудні еміграційні умови,а,може,власне,тим більше через них. З дня на день стає серйознішою загроза,що наше студентство буде проріджувати свої ряди.Це означатиме небезпеку щораз меншої продукції української інтелігенції. Ми цю небезпеку глибоко розуміємо,і тому не тільки індивідуальні амбіції до студій,а й загальний біль покривдження нашого народу буде нас спонукати до праці. Зміст її видно з наших резолюцій та ухвал. Вона базуватиметься на посиленому навчанні й організації допомоги в ньому,на намаганні піднести свій інтелект та духову свідомість до висоти молоді високорозвинених народів світу,на організації матеріяльної підмоги потребуючим.

Переконані в щирості та доцільності поставлених завдань,ми віримо в успіх реалізації їх.І лише той чи ті будуть нам перешкоджати,кому лежить на серці перетягнення студентства та його енергії в інший бік - в сторону інтересів групи,групки,амбіцій і т.д. Ті, кому залежить не на вихованні свіжих лав української інтелігенції, а на заспокоєнні своїх амбіцій,своїх позакулісових інтриг та,делікатно кажучи, - кишень.

Може дехто почується ображеним нашим настановленням,тоді побачимо: ножиці на вдареному столі озвуться,адначе це аж ніяк не змінить нашої серйозної постави до діткнутих справ. Ми їх боронитимемо,бо віримо в їхню доцільність.

У своїй праці членство нашого товариства повинне бути і,напевне, буде послідовне. Ми віримо в переломову хвилю дозрілого відродження нашого народу,віримо,що він іде все вище по щаблях розвитку,і це нас наснажує енергією. Сподіваємося зрозуміння та моральної підтримки нашого старшого та молодого оточення.

Безперечно,намаганням членства нашої молодої студентської "Січі" є с т в о р и т и п е р е д у м о в и до запланованої праці.В цій цілі потрібна атмосфера повного пошанування гідности та свободи одиниці.Атмосфера свобідного вияву творчих сил,ініціятиви, свобідного та здорового обміну думок,при твердому збереженні академічної форми. Вважаючи наше товариство за об'єднання виховного типу,робимо особливий натиск на форму та стиль праці,і тому ствер-

джуємо вже давно знану,а деким забуту,істину,що студент мусить бути студентом,а стиль його праці - академічним,чесним - чистим. Думаємо,що наше членство цього стилю цілком дотримається. Це буде запорукою,що з нього викристалізується,як із тисяч інших,творча генерація нашого народу.

\+ +

\+

Зводячи нитки своїх думок над проблемами нашого молодого УСТ "Січ",сподіваємося,що його діяльність піде правильним та потрібним шляхом.Цього вимагає час,потреба та доцільність. А та діяльність повинна полягати в домаганні правопрядку серед студентської молоді,який би,врешті,унормував взаємини,починаючи від студентських централь,аж до найменших низових клітин. Досягати цього треба переконанням деякої частини студентства,що намагання тотального підпорядкування собі всієї академічної молоді - це шлях до катастрофи в вихованні нашої молодої генерації.

У напрямі створення передумов до взаємо-толеранції серед студентства,діяльність має піти дорогою взаємопошани,визнання свободи думки та обміну здоровим досвідом у праці студентських товариств.За доцільні спільні дії загального характеру,при пошануванні думок партнерів.

За високі осяги в науці - шляхом організації наукової допомоги, з використанням усіх існуючих можливостей.

За високі духові надбання - шляхом творчої праці над собою та взаємодопомоги.

За матеріяльну допомогу потребуючим членам - способом самодопомоги та організації матеріяльних засобів.

За утворення атмосфери свобідного розвитку кожної конструктивної думки - шляхом утвердження гідности кожної одиниці.

За дійсний академічний стиль та форму праці - шляхом дотримання загально прийнятої в культурному світі етики,моралі та чести.

За ріст нашої студентської молоді!

М. Я.

-ooooooooo-
-ooooo-
-o-
o

Проф.В.ГОРБАЧЕВСЬКИЙ
Проректор УЕВШ

ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ,ЯК КЛИЧ СУЧАСНОСТИ

Початок цивілізаційного процесу людства римляни характеризували такими словами: "Гомо гоміні люпус ест" (людина людині є вовком), а вже вершок цивілізаційного процесу треба б було охарактеризувати словами: "Гомо гоміні гомо ест" (людина людині людиною є).

Основним тоном перебігу життєвого процесу у всій його широчині та глибині є зойки переможених та викрики радости переможців у боротьбі за існування. Гнана інстинктом самозбереження,кожна жива істота дуже рішуча в боротьбі за існування,бо коли сама не нападає на інших,то,принаймні,всіма можливими засобами - всіма пазурями та зубами - обороняється від нападу. Справді,кожної хвилини мільйони живих одиниць гинуть,щоб їхнім тілом наситились мільйони інших одиниць, щоб відчули переможці радість життя. Значить,кожної хвилини в світі ллються потоки крови нещасних жертв.

Людина,як істота соціяльна,веде боротьбу за існування на двох фронтах: - і в площині обставин,створених природою,і в площині обставин,створених людським співжиттям.Отже,тяжко сказати,котрий із цих фронтів кривавіший.

Людська громада,як живий організм,завжди кристалізується в формі піраміди.На початках кристалізації ця піраміда має лише дві верстви: верхівку та спід. Верхівка - це пануючі,а спід - підвладні. При закінченні процесу кристалізації,піраміда вже має три верстви: верхівку,середину та спід.Верхівка - це ведучі,тобто ті,що дають напрямні життєвому процесові; середина - це керуючі,тобто ті,що реалізують встановлені напрямні,а спід - це працюючі,тобто ті,що своєю працею творять вартості Життєвий процес для людини є цивілізаційним процесом.В цивілізаційному процесі можна встановити три щаблі розвитку: нижчий,середній та вищий.

Кожен щабель визначається обсягом прав верхівки та обсягом обов'язків низів. Отже, на найнижчому щаблі цивілізації верхівка має лише самі права та не відчуває жодних обов'язків, і в своїй чинності керується лише мотивами егоїзму, а низи мають лише самі обов'язки (раби або кріпаки). На середньому щаблі цивілізації верхівка має не лише права, але вже й деякі обов'язки, бо в своїй чинності мусить керуватись нормами права, а низи вже мають не лише обов'язки, але й деякі права, а серед цих прав найважливіше - право критики діяльности верхівки.

На найвищому щаблі цивілізації, на порозі якого саме тепер стоїть людство, верхівка мусітиме мати не лише права, але й широкі обов'язки, бо в своїй чинності мусітиме керуватись нормами моралі, а низи матимуть не лише обов'язки, а й широкі права, а серед них найважливіше - право контролю діяльности верхівки.

Хто спробує проаналізувати перебіг цивілізаційного процесу, той встановить, що існують, як правило, дві тенденції: 1) верхівка все душить низи, щоб із них видушити собі якнайбільше матеріяльних користей, та 2) верхівка ніколи добровільно не зрікається своїх привілеїв і ніколи добровільно не поширює прав низів. Значить, верхівка все тисне низи, а низи все пручаються, тобто стараються ослабити тиск. Утиск верхівкою низів може прибирати в конкретних обставинах різних форм: то як утиск релігійний, то як національний, соціяльний, господарський, політичний, ідеологічний. Значить, на акцію з гори, що ніколи не вгаває, час від часу вибухає протиакція низів, і то - чи місцевого характеру, як бунт, чи гиршого характеру, як повстання, чи, навіть, всенароднього характеру, як революція. Верхівка є мало чисельна, а низів є мільйони, однак, неорганізовані мільйони являють собою слабосилого противника.

Щоб об'єднати розпорошені маси для спільної акції, треба дати масам провідну ідею. Провідна ідея має бути зформульована коротко, але ефектовно, щоб сугерувала маси, щоби збуджувала в них ентузіязм до боротьби. Так зроджуються лозунги, або гасла чи кличі. Отже, найбільш поширеним гаслом на протязі віків був клич: "За свободу", або "за волю".

Що темніша ніч, тим яснішими здаються зорі. Що тяжчі конкретні жит-

тєві обставини,то більш сугеруючими є лозунги.Темна була ніч ще не так давно,а саме: при кінці ХУШ віку. Це була доба розквіту абсолютизму та феодалізму.Цю добу схарактеризував французький король Людовик ХІУ таким виразсм: "'Ль ета се муа" (держава - це я). В цій добі суспільство складалося з трьох взаємно ізольованих каст: 1) аграрної аристократії,2) об'єднаного в цехи міщанства,та 3) закріпаченого селянства. Аграрна аристократія була завжди реакційна,бо боялася втратити свої привілеї; міщанство було консервативне,бо оберігалося від вільної конкуренції цеховою організацією,а закріпачене селянство хоч і було революційне,бо багато терпіло від безправ'я,однак було неорганізоване,а тому неспроміжне було на акцію широких розмірів.

Правда,крім цих трьох каст,наприкінці ХУШ віку з'явились на суспільній арені ще дві нові суспільні верстви: буржуазія та пролетаріят. Буржуазія - це суспільна верства,що вже мала в своєму посіданні значні капітали,а тому відчувала свою міць та хотіла відігравати в суспільстві провідну ролю. Пролетаріят - це суспільна верства нуждарів,що за голодну заробітну платню продавала на ринок праі силу своїх м'язів.

Буржуазії тісно було діяти в умовах феодального ладу,а тому вона домагалась реформ і,значить,була поступовою. Пролетаріятові тяжко було від надмірного визиску,а тому він був революційно настроєний. Буржуазія відчула в пролетаріяті свого спільника в боротьбі за зміну феодального режиму,а тому,щоб викликати ентузіязм до боротьби,кинула в маси привабливе гасло: "свобода,рівність та братерство". Так зродилось гасло великої французької революції: "ліберте,егаліте,фратерніте". Дійсно,це гасло зелектризувало маси: вони пішли на барикади,збурили Бастилію та повалили королівський трон.Починається нова ера: людство стає на вищий щабель цивілізації.З гасла французької революції вдалось зреалізувати постуляти свободи. В першій мірі осягнула свободи буржуазія,а то свободи господарської,як права вільно використовувати свої капітали,як права вільно багатіти. Дістало свободу і селянство,бо було звільнене від панщини. Дістав свободу і пролетаріят,бо здобув собі право на страйки,як засіб в обороні себе від надмірної експлуатації. Дістали сво-

боду і широкі кола населення,а то свободу політичну: зникли абсолютистичні монархії,а замісць них зродились конституційні монархії, або навіть республіки; розвивається парляментаризм,розвивається політичне життя,засновуються політичні партії та гарантуються громадянські свободи: свобода думки,свобода слова,свобода преси,свобода зібрань та свобода об'єднань.

XIX вік був добою великих відкрить та винаходів,які техніка широко використала для практичних цілей. Було використано силу пари, електричну енергію та енергію вибухових моторів: конструюються нові машини та впроваджується механізація виробництва,зроджуються нові галузі індустрії,будуються залізниці,розвивається пароплавба,автомобілізм та авіатика. Взагалі,господарське життя розвивається скорим темпом: масова продукція збільшує кількість товарів на ринку та робить їх дешевими. Щоби всі здобутки техніки цілком використати, треба було чисельних кадрів широко освічених працівників. Для підготовки цих кадрів засновуються нові фахові та загально-освітні школи. З поширенням освіти твориться нова суспільна верства інтелектуалів,тобто інтелігенція,що скоро перебирає в свої руки ключеві позиції чи то в ділянці господарського,чи державно-політичного життя.Преса,професійні об'єднання робітництва,політичні партії, і навіть парляменти - це все тримається головне працею інтелігенції. Інтелігенція,як нова суспільна верства,вмішується між буржуазією та пролетаріятом: способом свого життя інтелігенція наближається до буржуазії,а своєю психікою та своїми симпатіями - до пролетаріяту.

\+ +
\+

Найбільш маркантною постаттю XIX віку був Карл Маркс,із його концепцією наукового соціялізму. Аналізуючи перебіг цивілізаційного процесу,К.Маркс встановив такі тези: 1) чи то одиниці,чи то суспільні групи,в боротьбі за існування завжди керуються головно матеріяльними інтересами (на цій тезі побудував К.Маркс концепцію історичного матеріялізму,тобто матеріялістичного розуміння історії), 2) хоч суспільство складається з різних суспільних груп,але завжди кожне суспільство є клясовим,тобто складається лише з двох кляс: а) експлуататорів та б) експлуатованих (експлуататори - це буржуа-

зія,а експлуатовані - пролетаріят); між буржуазією та пролетаріятом перманентно існує антагонізм інтересів,а в рядах пролетаріяту має рости клясова свідомість,бо "пролетар батьківщини не має",а тому К.Маркс кликав: "пролетарі всіх країн,єднайтеся",тобто кликав до утворення робітничого інтернаціоналу; 3) в рядах буржуазії, на грунті вільної конкуренції,стало відбуватеся боротьба між підприємствами; в цій боротьбі гинуть слабі підприємства,а перемагають сильні,а сильними завжди є підприємства,що диспонують великим капіталом. Отже,відбувається процес концентрації капіталу,тобто зменшення числа підприємств та збільшення їхніх капіталів.Концентрація капіталу веде до прискорення процесу пролетаризації мас.

При поглибленні клясової свідомости та клясової солідарности,пролетаріят здобуде сміливість на рішучий крок: на соціяльну революцію,тобто на заміну існуючого буржуазного ладу новим - соціялістичним ладом. К.Маркс твердив,що до соціяльної революції має прийти з непереможною неминучістю. Отже,пророкував людству наближення нової ери: соціялізму. Пророцтво К.Маркса прийняв з захопленням пролетаріят,бо повірив,що коли не буде експлуататорів,то не буде й експлуатації,а,значить,доля пролетаріяту поліпшиться. І інтелігенція прийняла пророцтво К.Маркса з радістю,бо припускала,що коли в умовах буржуазного ладу вдалось осягнути реалізації постулятів свободи,то в умовах соціялістичного ладу безперечно вдасться осягнути реалізації постулятів рівности та братерства.Так, з високо піднятим прапором соціялізму,людство сміливо та радісно прямувало до границь землі обітованої,де здійсняться віковічні мрії людства про рай на землі.

Аж несподівано сталася страшна катастрофа - почалась перша світова війна.Вона зразу ж захитала,ніби непохитну,тезу К.Маркса про міжнародню солідарність в рядах пролетаріяту,бо ж із проголошенням війни,буржуазія та пролетаріят однієї країни пішли на фронт,щоб із зброєю в руках виступити проти буржуазії та пролетаріяту другої країни. Значить,клясову свідомість переміг патріотизм. Війна тяглась чотири роки і спричинила страшну руїну - і матеріяльну,і моральну.Хоч загинуло біля 20 мільйонів людей,однак жодна спірна проблема не була розв'язана: все залишилося по-старому. З закінченням

війни маси підняли запорошений прапор соціялізму і рушили звичним кроком далі, але одиниці відчули душевну кризу, відчули потребу зробити переоцінку вартостей, а тому набралися сміливости глянути аж на саме дно цивілізаційного процесу. Дійсно, треба було великої сміливости, бо треба було протистати загальновизнаним фетишам, протистати загальношанованим ідолам, і то й малим і великим.

Малим фетишем було гасло французької революції, бо зразу ж виявилось, що це гасло зліплене з двох, себе взаємно нейтралізуючих, половинок: де є свобода, там не може бути рівности, бо при свободі кожен може або піднятися вгору, або спуститися вниз, а при рівності не може бути свободи, бо всі мусять бути однаковими. А найбільшим ідолом була презумція, що матеріялізм, як ідеологічна база, є вершком осягнень людської думки. Від позитивізму та раціоналізму людська думка докотилась аж до матеріялізму. Більшість гадала, що при матеріялізмі людська думка зможе піднятись аж на вершини пізнання, бо звільниться від пут середньовічної схоластики, звільниться з-під впливів містики та метафізики, стане вільною від пут релігійного догматизму та формалізму. Однак, при глибшій аналізі виявилось, що матеріялізм є дуже плитка та тісна ідеологічна база, бо не може в собі вмістити всієї таємниці многогранного животворчого буття. Виявилося, що з категоричною імперативністю матеріялізм веде до трьох негацій: 1) до атеїзму, тобто до заперечення існування Вищої Сили, як творця та опікуна буття; 2) до інтернаціоналу, тобто до заперечення вартости поодиноких національних культур, та 3) до соціялізму, тобто до заперечення вартости принципу приватної власности та вартости принципу виявлення господарської свободи, бо ж соціялізм є не що інше, як державний капіталізм, який виявить себе розквітом централізму та всеохоплюючого бюрократизму. Значить, матеріялізм не міг здійснити покладаних на нього надій, значить, є він фатальним збоченням людської думки з правильного шляху.

Отож, треба повернути людську думку на єдино правильний шлях: на шлях ідеалізму. Ідеалізм з категоричною імперативністю веде людську думку до трьох позитивних осягів: 1) до віри в Бога, тобто до визнання існування Вищої Сили; 2) до націоналізму, тобто до визнання вартости рідної культури, та 3) до солідаризму, тобто до визнання не-

обхідности взаємної співпраці одиниць з одиницями, націй з націями та народів з народами. Отже, ідеалізм є незрівняно глибшою та ширшою ідеологічною базою, ніж матеріялізм.

Ідеалізм має кілька модифікацій. Одною з них є і д е о к р а т и з м, котрий я зараз перед вами репрезентую. Ідеократизм - це філософська концепія, що спирається на визнання засади тричленової повноцілости, тобто засади, що кожна цілість має бути трискладовою. Як у природі все мусить мати три виміри: довжину, ширину та висоту або глибину, так і в царині ідей кожна синтетична ідея має бути трискладовою. Тому ідеократизм подає таку синтезу буття: існує три субстанції: а) матерія, б) енергія та в) ідея або дух - це є в межах універсу або космосу, а в межах мікрокосмосу-людини існує: а) тіло, б) інстинкти та в) душа. Ідеократизм подає таку архітектоніку буття: 1) існує всесвіт, як матеріяльна база, що творить собою повноцілість, бо має межі в часі, в просторі та в масі; 2) поза всесвітом існує сфера енергії, що оточує всесвіт та має лише два виміри в часі та в просторі; 3) поза сферою енергії існує сфера ідеї або духа, що оточує сферу енергії та має вже лише один вимір: час, лише в його трансцедентному значенні, в значенні вічности. Поза сферою ідеї або духа вже нічого існувати не може. Ідея, або дух, отже, все собою оточує, все собою наповнює, є вічною в триванні та в чинності, є безмежною в своїх спроможностях, є, значить, первоосновою та первопричиною буття, тобто Вищою Силою, є Богом, Творцем та Опікуном всесвіту.

Створивши всесвіт, Бог створив землю, а на ній створив живих істот. Людині Бог вклав душу, а тим поставив людину на найвищий щабель супроти інших істот. Так логічно людська думка приходить до визнання нової ідеї - ідеї людської гідности. Вже наш геній Т.Г.Шевченко визнавав цю ідею, бо закликав: "Схаменіться, будьте люди, бо лихо вам буде"!, закликав: "Умийтеся, образ Божий в багні не скверніте", і давав цьому закликові таке ідеологічне обгрунтування: "Усі на цім сніті: і царята, і старчата - Адамові діти". Адамові діти - це значить: люди. Отже, всі без винятку є люди, і то ні більше, ані менше, як люди.

Щоб якась ідея могла стати провідною ідеєю, тобто лозунгом, або гаслом чи кличем, треба, щоб ця ідея була шляхетна, життєво-реальна та поступова. Якраз ідея людської гідности є і шляхетна, і життєво-ре-

альна, і поступова, а тому треба її прийняти, як гасло або клич. Вона шляхетна, бо кличе людину в височінь, назустріч Богові, кличе в надземні висоти, де людина починає розуміти своє провіденціяльне призначення - бути господарем земної кулі, бути помічником Богові в творенні раю на землі, де людина відчуває своє споріднення з Богом, де людина починає вважати себе богоподібною.

Ідея людської гідности є життєво-реальна, бо не кличе до утопії - до рівности всіх людей, бо рівности людей не може бути ані за законами природніми, ані за законами соціяльними: 1) ані за законами природніми, бо ж люди родяться не рівними і тілом, і душевними спроможностями, і долею, та 2) ані за законами соціяльними, бо кожна людина є клітиною якогось суспільного органу, а тому, що поміж органами поділено різні функції, то й кожна одиниця дістає власну функцію, інакшу, ніж інші, а, значить, суспільними функціями люди не рівні. Хоч ідея людської гідности не кличе до рівности людей, однак вимагає, щоб не було надмірних відхилів від рівности: а) а то чи вгору, коли одиниця сама себе починає вважати надлюдиною чи півбогом, що не знає впину своїй сваволі (це різні узурпатори, різні деспоти, різні самодержці), б) а чи то вниз, коли людину почнають вважати півлюдиною або підлюдиною, що не сміє й поворухнутись без дозволу свого пана (це раби, кріпаки або парії).

Ідея людської гідности поступова, бо кличе людину на вищий щабель цивілізації, щоб людина в своєму поступуванні керувалась не правом сили і навіть не силою права, але імперативністю моральних норм.

Орбіта людського життя проходить через п'ять площин чи сфер: 1) сферу індивідуальної окремішности, тобто сферу "я" - сферу замкнутого кола суб'єктивних переживань одиниці; 2) сферу родинного життя, що охоплює взаємини поміж чоловіком та жінкою і поміж батьками та дітьми; 3) сферу життя в рямцях найвищої збірноти - народу, і то: а) як член нації, б) як член громади та в) як член держави, 4) сферу в рямцях міжнародньої солідарности, як член людства, та 5) сферу Абсолюта, де людська душа хоче нав'язати контакт з Богом.

В замкненому колі своїх інтимних переживань, людина творить собою відрубну одиницю, самостійний індивідум, окремішний світ, що вже більше ніколи не появиться вдруге. Людина мусить твердо пам'ятати,

що в ній одночасово живуть два нахили: а) до творення добра та б) до творення зла,бо кожна людина є безоднею противенств: добра та зла,мудрости та глупоти,святости та підлоти,самопосвяти та зради, покори та бунтарства. Отож,треба стримувати в собі нахили до творення зла,а натомісць розвивати нахили до творення добра. Знов же людина не сміє в своїй чинності керуватись лише егоїстичними мотивами,бо вона є членом суспільства,а,значить,мусить дбати також і про суспільний інтерес.

Пам'ятаючи про свій власний інтерес,треба дбати не лише про тіло,а й про душу,щоб жити повним,гідним людини,життям. Не для мук та страждань родиться людина,а для творчої праці і для користання наслідком своєї праці. Значить,людина має право на добробут,однак лише за додержання таких передумов: а) має чесно придбати свій маєток (не обманом чи насильством), б) має чесно своїм маєтком користуватись (не труситись,як скупар,над кожним шелягом,але,знов же,не розкидати марно), та в) має бути вдячною громаді за свій добробут,бо лише в громаді знайде захист своїх прав.

В сфері родинного життя ідея людської гідности допоможе утримати гармонію між чоловіком та жінкою,а також між батьками та дітьми. Між чоловіком та жінкою має панувати не стільки любов,бо любов належить до емоцій,диктованих інстинктом,як скорше взаємна пошана,бо пошана диктується розумом. А щоб чоловік та жінка взаємно шанували одне одного,вони мусять глибоко взаємно одне одному вірити. А взаємно будуть вірити тоді,коли взаємно не будуть мати сумніву в додержанні святости обітниці супружньої вірности. Коли буде взаємне довір'я,то буде й широка свобода,бо не буде взаємних підозрінь у зраді. Коли буде взаємна пошана,тоді буде коректний розподіл сфер компетенції чоловіка та жінки,а,значить,тоді буде співпраця та взаємна підтримка.

Батьки свої відношення до дітей мусять базувати не лише на голосі кревности,а й на розумінні своїх громадських обов'язків - лишити після себе своїх наступників,котрі продовжуватимуть розпочату батьками працю. Отже,найважливіший обов'язок батьків - це виховати своїх дітей на корисних громадян. Ідея людської гідности вимагає і від батьків,і від дітей такого поступування,щоб батьки постійно мо-

гли бути гордими за своїх дітей,а діти - гордими за своїх батьків. Треба,щоб і батьки були мудрими,бо тоді діти визнаватимуть їхній авторитет,а також треба,щоб і діти були мудрими,бо тоді батьки лишать їм певну свободу поступування. Добрі батьки ніколи не занедбують своїх дітей,а добрі діти ніколи не залишають одинокими своїх старих батьків.

В площині життя в найвищій збірноті - в народі,ідея людської гідности допоможе людині віднайти собі відповідну суспільну функцію,та її сумлінно виконувати. Народ - це синтеза,що складається з трьох складників: 1) нації, 2) громади та 3) держави,бо людська збірнота,при закінченні процесу формування,завжди кристалізується в формі тригранної піраміди. Три грані піраміди - це три ділянки виявів динаміки народнього життя: 1) ділянка культурно-національної творчости,2) ділянка суспільно-господарської творчости,та 3) ділянка державно-організаційної творчости.

В ділянці культурно-національної творчости треба керуватись засадою,поданою ще Т.Г.Шевченком: "І чужому научайтесь,й свого не цурайтесь". Значить,треба високо цінити свої національні скарби та треба шанувати свої національні традиції,а однак не треба відмежовувати себе від культурного світу. Треба слідкувати за розвитком культури інших народів,щоб перебирати,що є цінного,але перебирати не автоматично,бо треба перепрацювати,треба надати кольориту власної національної стихії. Кожна нація таїть у собі великі скарби,а тому всякі спроби денаціоналізації (віднародовлення) є великим гріхом,бо приводять до зникнення високовартісних своєрідностей. Ідея людської гідности не дозволить людині зрадувати рідну націю та перебігати до другої нації,бо треба пам'ятати,що мачуха ніколи не дорівняється рідній матері,а перевертнів завжди очікує лише зневага та недовір'я. Отже,кожному треба пам'ятати про свої обов'язки супроти рідної нації: треба бути націоналістом,але ніколи не шовіністом.

В ділянці суспільно-господарській треба поборювати презумцію, ніби пролетар духово стоїть вище,як буржуй,бо ніби буржуй є лише глитаєм,тим часом,як пролетар є клясово свідомим революціонером,що шукає нової правди на землі.Треба пам'ятати,що в дійсності так во-

но не є,бо пролетар,не маючи під ногами міцної господарської бази,мусить іти до буржуя в найми,а тому просякнутий почуваннями наймита,тобто почуваннями заздрости,а через те - і ненависти до свого працедавця. А буржуй,якраз навпаки - маючи під ногами міцну господарську базу,почуває себе господарем на своєму господарстві. Як господар,він незалежний,не потребує ні перед ким гнути спину.Значить,гаслом нашої доби має бути не заклик до повної пролетаризації мас,а якраз навпаки: заклик до "обуржуазнення" мас,щоби,по можливості,кожну людину зробити власником,щоб кожній людині дати матеріяльне опертя. Для того треба рішитись на революційний крок: поділити помі- усіма громадянами всі сколективізовані чи зсоціялізовані маєтки - землі,будови та різні підприємства. Маєтки треба передати в приватну власність,і то - дрібні в руки поодиноких власників,а великі об'єкти (багатоповерхові будинки та фабрики) передати у власність спілкам чи кооперативам.

В ділянці державно-організаційній ідея людської гідности допоможе утримувати щільний контакт влади з населенням. Влада не повинна старатись відмежувати себе від населення,не сміє вважати себе непомильною та безнідповідальною,бо тоді вона стає зарозумілою бюрократією. Розуміється,що владі має належати право давати потрібні розпорядження,але за свої розпорядження влада має нести повну відповідальність перед населенням,а знов же населення має обов'язок виконувати розпорядження влади,а за те має право контролювати діяльність влади. Своє право контролю діяльности влади населення може здійснити за посередництвом обраного ним самим Народнього Представництва. Народнє Представництво репрезентуватиме волю населення,а тому буде інформатором,дорадником та контролером влади.Отже,ідея людської гідности допоможе розумно реалізувати засади народоправства,бо що більше буде населення свідоме,тим більше воно буде дисципліноване,а лише при дисципліні кожен матиме забезпечені якнайширші права.

В сфері взаємних стосунків поодиноких народів треба також додержуватись засади урівноважень прав з обов'язками. Це значить,що кожен народ лише тоді буде мати право користатися з уселюдської скарбниці культури та цивілізації,коли і сам спричиниться до зба-

гачення цієї скарбниці. Треба поборювати всякі тенденції до імперіялізму,бо завжди імперіялізм веде до поневолення сильними слабших. Натомість треба плекати ідею мирної співпраці народів,щоб не було ані гнобителів,ані гноблених. Треба організувати Міжнародній Трибунал,котрий би полагоджував спірні справи поміж народами,і тим попереджав криваві конфлікти.

В сфері нав'язання контакту душі з Богом треба пам'ятати,що до Бога можна звертатись лише з чистою душею. Людина бажає заслужити у Бога прихильність,а це вона може осягнути лише своїми шляхетними вчинками,а не порожніми обіцянками поліпшитися. Перед маєстатом Бога людина не мусить рабськи падати на коліна,але має побожно схилити голову в захопленні мудрістю та красою будови всесвіту.

\+ +
\+

"Звізда ясна возсіяла,трьом царям путь показала". Тріє царі - це наука,етика та естетика. Коли цей триумвірат засяде на троні,тоді на землі запанує Правда,Добро та Краса. Тоді не буде чути на землі ані зітхань страдниць-матерів,ані розпучливого плачу голодних сиріт, ані зойків катованих по тюрмах,ані пролитої крови в безкінечних війнах,бо тоді запанує на землі спокій,згода,добробут,свобода та щастя.

Кожна людина має право на щастя,але мусить пам'ятати,що мораль ставить такі три вимоги: 1) не смієш бути щасливим,коли ти своє щастя побудував на нещасті інших,бо тобі ти - насильник; 2) не смієш бути щасливим,коли навколо тебе всі нещасливі,хоча би навіть і не з твоєї вини ,бо тоді ти будеш егоїст,та 3) можеш бути щасливим лише тоді,коли навколо тебе всі щасливі. Отже,щоб заслужити собі моральне право на щастя,треба старатись навколо себе сіяти щастя для інших,а хто стоїть на найвищому щаблі суспільної драбини,той найбільше має можливостей сіяти щастя навколо себе.

\+ +
\+

Отже,бажаю шановним читачам щастя та життєвого успіху,бажаю,щоб усі ми дожили до моменту,коли всі ми єдиними устами зможемо заспівати: "Слава в вишніх Богу,бо на землі нова радість стала,яка не бувала: ЛЮДИНА ЛЮДИНІ ЛЮДИНОЮ СТАЛА. "Гомо гоміні гомо ест")

-++++++++-

П. ЧАЙКА

ДО СПРАВИ МАТЕРІЯЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТУДЕНТСТВА

Праця над собою в тому чи іншому вигляді - це єдиний свідомий засіб культурного та цивілізаційного розвитку людини. Духово-інтелектуальний рівень, спроможність та успішність праці (нехай навіть у суто-фаховому напрямку) - це мірило вартости людини. Ці дві засадничі речі повинен кем'ятати кожен із нас, хоч би з якої точки погляду ми дивилися - чи то з національної, чи особистої. Бо що спроможніша людина у виконуванні своїх обов'язків, тим вона вартісніша для суспільства, а тому суспільство тим вище цінить її працю. Так само треба згадати й те, що висота культурного рівня певного народу залежить від висоти духовно-інтелектуального рівня одиниць.

Безперечним є факт, що для успішного духово-інтелектуального розвитку людини потрібні певні передумови, мусять бути дані їй можливості. Ці можливості - вирішальні, бо навіть природній талант мусить знайти можливість насамперед себе виявити, не говорячи вже про пересічно-здібних людей. Державні народи нинітніх часів цій справі надають великого значення, і, звичайно, розв'язують її на користь бажаючих працювати над собою. Ліберально-демократична держава забезпечує можливості всестороннього розвитку своїх громадян. Вона дає як матеріяльну, так і духову опіку. І тоді духово-інтелектуальний розвиток державної нації йде нормальним шляхом. Натомісць у недержавних народів питання це дуже пекуче, а на дорозі до розв'язання його зустрічається дуже багато всяких перешкод. Ці перешкоди, однак, не такі значні в національної меншини, що живе - хоч під чужим пануванням - компактно на своїх землях, як то є в еміграційній дійсності.

Молодь і студентство - це суспільні верстви народу, дуже значущі в його теперішності і в його майбутньому. Бо це, власне, і є майбутній нарід! Ми кладемо тут особливий акцент на студентство, яке у кожного народу відігравало й відіграє дуже важливу ролю. Сьогодніш-

ній студент - це майбутній громадянин - учений, політик, економіст, тощо, а тому значення студентства в житті кожного народу надзвичайно важливе. Отже, значить, від виховання, духово-інтелектуального розвитку та підготовки до практичної праці сучасного нашого студентства, залежить вартість та працездатність нашої чільної інтелігенції, нашої народньої еліти в майбутньому.

З цього виходить, що проблема студентства - це справа великої ваги, всенаціональна справа.

\+ +

\+

Чи наше студентство має всі можливості для успішної праці над собою? Далеко ні! Кожен із нас знає, які можливості "всестороннього" фахового й культурного розвитку має українське студентство "по той бік залізної заслони". А по "цей бік", хоча, з одного боку, є доступ до всіх видів високих шкіл, є можливість слухати світової слави вчених, користатися з культурних надбань Західньої Европи та світу, проте, з другого боку, наш студент еміграційної дійсности, стоячи перед вічними турботами про щоденний хліб, стоячи перед перспективою непевного завтра, не може так інтенсивно та систематично працювати, як, хоча б, наприклад, німецький студент у повоєнній дійсності програної війни. Останній, на власній території, матеріяльно в той чи інший спосіб все ж таки забезпечений і, безперечно, чує грунт під ногами.

Українське студентство на еміграції якраз без цього грунту. Але, не зважаючи на те, воно старається всі перешкоди побороти. Перебуваючи на еміграції, воно хотіло б для своєї Батьківщини придбати щось конкретне, а саме - всестороннє знання! Українське студентство свідоме того, що воно мусітиме заповнити кадри винищеної окупантами української інтелігенції.

З цих міркувань конче потрібно створити всі передумови для менше-більше нормальної праці нашого студентства й відповідного розвитку ним свого інтелекту. Потрібне це, тим більше, в еміграційних умовах!

Одна з найважливіших передумов для забезпечення нормального духово-інтелектуального розвитку студентства - це матеріяльне забезпечення, яке в успішності студій молоді відіграє одну з передових ро-

лей. Безсумнівно, матеріяльний стан впливає на психіку людини, а психічне наставлення має великий вплив на успішність усякої праці.

Якщо хтось схоче накинути нам матеріялізм, ми відповімо, що коли ходить про матеріяльне забезпечення українського студентства на еміграції, то ми й є матеріялісти. Саме тому й порушуємо це питання, що пробуємо шукати шляхів для розв'язання його.

Стоїмо перед тяжким матеріяльним станом нашого студентства, на нашу думку - далеко тяжчим, ніж було воно досі. Дотепер більшість студентства користувалася матеріяльною допомогою УНРРА. Хоч ця опіка не задовольняла всіх потреб, одначе була вона значна. Сьогодні вже багато студентів цією опікою не користується, і ряди таких щораз збільшуються. Отже, треба сподіватися, що прийдуть часи, коли цієї допомоги взагалі не буде.

Тому вже сьогодні треба подумати, в який спосіб розв'язати питання матеріяльного забезпечення українського студентства на еміграції. Треба вже тепер приступити до енергійної акції для придбання відповідних матеріяльних засобів, щоб задовольнити найконечніші потреби студентства зараз і в найближчому майбутньому. Де шукати розв'язання? На нашу думку, т р е б а п о с и л и т и а к ц і ю з б и р а н н я фондів серед українського громадянства в Европі та, передусім, за океаном, а також зорганізувати студентську с а м о д о п о м о г у.

Можемо з приємністю ствердити факт, що українське громадянство, добре розуміючи всенаціональне значення студентства та, знаючи його потреби, завжди радо йшло і йде йому назустріч. Фонди, що їх досі українське громадянство на допомогову акцію студентству жертвувало, були тільки тому невеликі, що збірка їх була заслабо організована. Треба визнати, що КоДУС намагався своїми силами відповідні фонди зібрати, а тим часом саме студентство досі не брало ширшої участи в цій акції. Отже, одно з основних завдань студентства буде - помогти КоДУС-ові в самій техніці збірок.

Так само дуже важливо організувати пропаганду серед громадянства в тому напрямку. Тут би, за посередництвом КоДУС-у, треба організувати цикль доповідей і переведення збірок по таборах. Очевидно, що до цієї акції повинне студентство якнайширше взятися.

Не менш важливе також періодичне порушування студентських проблем на сторінках громадської преси. Преса, як чинник, що виробляє громадську опінію, повинна виявляти більше зацікавлення студентськими справами. Крім того, кожний із культурно-освітніх відділів у таборах повинен бути у зв'язку з студентськими організаціями та Ко-ДУС-ом.

Отже, коли вжити цих заходів, можна значно посилити допомогу студентству - вже засобами самої европейської еміграції.

Далеко більше уваги повинна КоДУС присвятити з в' я з к а м і з з а о к е а н с ь к и м и у к р а ї н ц я м и. Українці за океаном, які, порівнюючи, добре матеріяльно забезпечені, завжди виявляли готовість помагати еміграції в Европі. Треба б серед них повести особливу пропаганду про матеріяльну допомогу студентству. Всі ми свідомі вартости одного "каре-пакету" для нашого студента, який, на жаль, досі не мав можливости з цього користати. Думаємо, що в цей спосіб можна б значно поліпшити матеріяльне становище студентства, а що найважливіше - цей спосіб м о ж н а зреалізувати. В цьому маємо добрі приклади реалізації допомоги польському та прибалтійському студентству їхніми американськими земляками.

\+ +

\+

Не менше, а з виховної точки погляду далеко важливішою вважаємо організацію с т у д е н т с ь к о ї с а м о д о п о м о г и. Вона може мати найрізнородніший вигляд: від успішних влаштувань відповідних прибуткових імпрез і забав - до закладення кооперативу для постачання студентству потрібних товарів, видання скриптів і т.д.

Все це вимагає впертої праці, базованої на почутті солідарности, чесности, обов'язку супроти товаришів, доброї організації, серйозного ставлення студентства до своїх завдань, і доброї волі - їх здійснити.

Особливого значення треба надати організації студентських позичково-допомогових кас в окремих студентських товариствах. Фонди їх базувалися б на певних вкладках членства та на піддержці громадськими чинниками, як також окремими громадянами. Подібні каси в минулому виказались великою життєздатністю та несли студентству часто неоціниму допомогу. Беручи на увагу теперішній, ще не такий катастрофальний, матеріяльний стан нашої еміграції, смієсмо твердити,

до за поважної підготовки такі каси можна б ще успішно зорганізувати, і вони могли б дати студентству великі користі і в недалекому, і в дальшому майбутньому.

+ +
+

Отже, на нашу думку, взявши все це на увагу, в сьогоднішньому стані ще вдасться придбати потрібні фонди для матеріяльного забезпечення студентства зараз, а навіть заощадити дещо на майбутнє.

Тільки йти до мети спільно - плече-в-плече!

-++++++-
++++
+

ВІЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ПЕРЕБИРАЄ НА СЕБЕ РИЗИК РІЗНОМАНІТНОЇ ВІДМІННОСТИ СВОЇХ ЧЛЕНІВ ПОЧАСТИ З ПРИЧИН ДОЦІЛЬНОСТИ, ПОЧАСТИ - З МАЙЖЕ МІТИЧНОЇ ПОШАНИ ДО НЕПЕРЕДВАЧЕНОСТИ ЛЮДСЬКОГО ДІЯННЯ ТА ПРОБЛЕМ ЦЬОГО, ЛЮДЬМИ ТАК НЕДОСКОНАЛО ОПАНОВАНОГО СВІТУ.

ВОНО ЦІНИТЬ ЦЮ РІЗНОМАНІТНІСТЬ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА НЕМИНУЧЕ З НЕЮ ЗВ'ЯЗАНІ ТЕРТЯ, А ЯКЩО КОЛИСЬ ПРИХОДИТЬ ДО ЄДНОСТИ, ЩО БУВАЄ В ВЕЛИЧНІ МОМЕНТИ, ТОДІ ВОНО ЦЮ ЄДНІСТЬ ЦІНИТЬ ЩЕ ВИЩЕ, БО ВОНА ЗДІЙСНИЛАСЬ ПІСЛЯ ДОВГИХ МАНІВЦІВ ТА "ВІД НИЗУ ВГОРУ", А НЕ НАВПАКИ.

Деніс Вільям БРОҐАН.

М. К - А.

З И М А

Піною вкрилися хатки,
А вікна зацвіли квітками.
Ідуть у ніч колядники,
Мов тріє царі - со дарами.

На небі розцвілась зоря
Одна лиш у небеснім дворі,
Замовкла в сяєві земля,
І Оріон схилився в покорі.

.....

Зима нанизує намисто,
Шовковий погляд шле з-під вій.
В півсні дрімає біле місто,
І сріблом тягнеться іней.

А вікна зацвіли квітками,
Біліють пухом дерева.
На лицях яблука рум'яні,
На небі Оріон... Зима...

.....

Так дзвонять дзвіночки...Ялинка...
У вікнах бренить коляда...
Сніжинки,сріблисті сніжинки,
У щовках сповита земля.

Снігами одна лиш стежинка
Веде до ясного вікна...
Ялинка,зелена ялинка,
Символ запашного Різдва.

ЗАМІСЦЬ РЕПОРТАЖУ

ВОЛОДИМИР ВЕРБІВСЬКИЙ

З-ПІД РІДНОЇ СТРІХИ, ЧЕРЕЗ СИБІР У СВІТ

ПОДАЄМО УРИВКИ З ЛИСТІВ СТУДЕНТА, ЯКИЙ, ВИРВАВШИСЬ ІЗ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПЕКЛА ТА ЛИСТУЮЧИСЯ ВЖЕ З ЛОНДОНУ З СВОЇМИ ТОВАРИШАМИ, ОПИСУЄ СВОЇ ПЕРЕЖИВАННЯ НА ПРОТЯЗІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

З ОГЛЯДУ НА ЦІКАВІ ДАНІ, ЩО ЗАТОРКУЮТЬ ДОЛЮ БАГАТЬОХ ТИСЯЧ УКРАЇНЦІВ - ЗАСЛАНЦІВ НА СИБІР, та, ЗОКРЕМА, БАГАТЬОХ НАШИХ СТУДЕНТІВ, - МІСТИМО ЦЕЙ МАТЕРІЯЛ ТІЛЬКИ З ДЕЯКИМИ СКОРОЧЕННЯМИ, БЕЗ НІЯКИХ ЗМІН.

РЕДАКЦІЯ.

"Відома тобі ніч 17 лютого 1939 р. Попрощавшися з нами, ми рушили за Буг. Мороз і сніговії утруднювали нам перехід небезпечного відтинку. Проте, на ранок ми вже були за 8 кілометрів по другій стороні. Мандрівка глибоким снігом вибила нас із сил, і тому ми рішили переднювати в одній безпечній хаті. І там ми довідались від господаря, що від якогось часу большевики дуже зміцнили кінні і піші стежі вздовж кордону, в проміжку 15 кілометрів... І вечері пішли далі, в напрямку Володимира-Волинського, виминаючи стежі.

Не зважаючи на обережність, не вдалося підійти до міста. Раптого сніг освічено ракетами й почалася стрілянина. Ми попадали. Коли втихло, підносились і далі брели снігом. Був це подвійно фатальний час. Бо, поперше, загострення над кордоном, і якраз час сильних роз'їздів; подруге, сніг і його білість. В кожному селі, до якого б тільки зблизились, патрулюють відділи "специального пограничного отряда". Вранці нас догнали на конях. Негайно знищили всі обтяжуючі папери й адреси та, лежачи в снігу, піддалися обстрілюючим нас "бойцам".

Запровадили нас до Володимира-Волинського, і там (ще було темно), ідучи вузькою вулицею, ми чкурнули в закамарки. Одначе, не мали успіху. Тікати не було куди, і голота "пражила" з рушниць до сіней, де ми приховалися.

З команди завезли до в'язниці, де ми зустріли багато арештованих

перебіжчиків. Там просиділи в неймовірній тісноті до 25 березня 1940 р.Пізніше почали вивозити потягами до совєтів.Разом з Володькою попав на один транспорт.

В товарових вагонах везли дуже поволі. Ковель,Луцьк,Здолбунове. Біля Острога,ще по цій стороні кордону,вночі,відірвавши штабки на вікні,попробували втекти. С. із Луцька і я вже вискочили,Володька був третій,за ним інші. До лісу було вже недалеко. Але що ж? Знову сніг і його білість.Скрізь видно... Потяг нагло затримано,і охрана почала шалену стрілянину. Мені прострілено куртку,іншому вухо. Догнали,і знову до вагонів,у супроводі "кольбоприложення".

Шепетівка,Коростень,Житомир,Київ. Всюди в'язниці переповнені,і нас,180 чоловіка,не можуть ніде примістити. Їдемо далі - на Хвастів, Білу-Церкву,Дніпропетровськ. Ніч. Степи. Місцевостей не пригадую. Возять нас 8 днів по Україні. Нарешті,приїжджаємо до Миколаєва,а три дніпізніше - до Херсона."Тюрьма города Херсона,П-й отдел НКВД" Почалися "питки" й вегетація. Тут згадаю,що я з Володькою був під прибраними прізвищами.Фігурували,очевидно,як поляки.

Слідчі судді дуже звертали увагу на молодих людей і ми,щоби їх обдурити,мусіли грати роли просто перебіжчиків. І це нам помогло: уникнулось побоїв і підземних казематів.

\+ +

\+

Липень заливає своїм золотим промінням чудові околиці і вид на Дніпро,що пливе спокійно у підніжжя в'язниці. Тоді родилась туга. Судять.Я з Володькою вже разом.Підтягли нас таки під 58 статтю+.Обох засудили по 10 літ. Очевидно обом каторжні роботи.Після суду вивозять до Дніпропетровська,опісля Полтава і Харків. Було літо,і ми уважно приглядались через закратовані вікна до нашої чудової,багатої України.Що за парадокси!? В юних снах вимріяна Великв Україна. Її красотами любувались у закутих червоними сатрапами вагонах. Було сумно...

З Харкова великим транспортом (70 вагонів,а в кожному 40-45 чоловіка) різної збиранини,з сильною "охраною" вивозять,очевидно,в незнанім для нас напрямку. Однак чутки є,що Мурманськ,або Варкута - на схід від Соловків.

Серпень. Від'їзд.Усюди по двірцях наші люди.З віддаленням вартового,розмовляємо через вікно.Дізнавшися,хто ми - плачуть. Білгород. Курськ. Прощай,Україно! І так місяць у дорозі,віа Тула,Москва,Горкий,Кіров,Котлас - на півночі. Переїжджаємо через пересильні пункти,а далі барками по північній Двині - в вікові тайги.Потім знову далі на північ по Печорі.

Тайга.Сотки кілометрів нічого,крім прорубу в тайзі.Будова залізниці на далеку північ доВаркути і аж над Карське море,де є нафта й вугілля.Тут вільного населення немає.Край "заключонних" 3 мільйони

+58 стаття карного кодексу совєтів,на підставі якої суджено й карано,як "контр-революціонерів",мільйони українського населення.

людей.Це було в КомісСР.Тяжка праця в жахливих обставинах.Усюди, на кожному кроці,під багнетом.

В кінці вересня й початку жовтня тут уже страшна зима.З Володькою все працюю разом.Листопад і грудень.Несамовиті морози. Їжа (ох,Боже!) нижче всякої критики.Голод і холод,простуда і цинга (скорбут).Люди почали падати,як мухи.Дуже паскудне було місце,бо збоку нічого не дістанеш.До праці гонили щоденно від світу до ночі.Голод,і давай норму 100%. Інакше - здихай.

Володька,що ще під кінець побуту у в'язниці терпів і жалівся мені на шлунок,почав нагло занепадати.В тім часі і я хворію на т.зв.флегмону (цинготне явище).Попухли ноги і вже лежу. Володька чахнув в очах.Ніякої помочі.Кругом байдужість і отупіння.Це було страшне. І т у т я б а ч и в п е к л о н а з е м л і. Дня 23.XII Володька до праці не пішов. Дістав звільнення.Але це було вже запізно. 24.XII рано вже не був в змозі нічого говорити,лише просив передати колись вістку додому і згадати. Годину пізніше плакав-ридав..Я,не підносячись з леговища,рівно ж плакав.З болю серце краялось і обливалось кров'ю.В 10-й годині тихо помер.

В кілька день пізніше попав я до польового шпиталю,де й перележав три місяці.Видержав.А може сильніший організм? Хто знає? Дещо змінилось.Попав у друге місце.Можна було роздобути більше їжі і поволі вертав до сил.Почав ходити.Вилікувався завдяки виїмково сердечним лікарям.

Весна 1941 р.Знову погнали на роботу.Трапилось працювати поблизу цвинтаря.Попросив "монгола",щоб дозволив відійти кілька кроків далі.Пішов на могилу Володьки.Хтось із грабарів (мабуть,поляк) поставив хрест,і на табличці видніє напис: "С.П.Петровскі Казімір, Варшава,Круча 20". Під чужим прізвищем умирали наші люди.Так помер і вічної пам'яти Володька.

Пізніше мене розділили з моїми друзями.Лишився сам.Червень,22-го.Нові надії.Як поляк,в серпні був звільнений з табору.Коли почув себе краще,рішенням моїм було: за всяку ціну вирватись з большевії. Слідкуючи події,вже тоді вичув,що наступить з поляками.Не було виходу,і в вересні того ж року вступив з кількома іншими до польського війська,що тоді почало формуватись.Очевидно,як поляк (українців не брали),і під прибраним прізвищем.

Так "со страхом" розпочав свою службу і "пельніць обов'йонзкі" в чужих рядах,а дивним збігом обставин перенесли мене на працю до тодішнього штабу польської армії,тому що знав не зле російську мову.Зробили з мене кур'єра штабу армії.Прийшлось мені цілий рік їздити майже по всіх просторах СССР,де були заслані громадяни бувшої Польщі - поляки й українці.Забезпечено мене в деякі документи, так що міг свобідно подорожувати.Висилали до різних місцевостей, де були мобілізаційні "пляцуфкі",як рівно ж до штабів дивізій і бригад,що були розкинені іноді сотки кілометрів одна від другої.

В тім часі,спрямовуючи людей туди,де було польське військо,призначене з своїми родинами на виїзд закордон,стрінув я багато наших людей з Галичини й Волині.Інформував їх,що мають робити,як і куди їхати,щоби прилучитися до транспортів.

В наслідок моїх порад 600 жінок і дітей,крім того,понад 100 родин виїхало в 1942 р. разом з поляками до Персії.Сьогодні ці люди живуть в Східній Африці,т.є.в Кенії,Родезії і Танганіці.Частина лишилась ще в Персії й Палестині.Діти (нині сироти) перебувають в Індії.

В серпні 1942 р. з штабом приїхав до Персії.З хвилиною прибуття на Близький і Середній Схід,розпочалося досить добре життя.Усе їздив службово з міста до міста.З Багдангу до Тегерану,з Тегерану до Сирії в Дамаск,і знов до Палестини.Міряв простори Північної Африки і Середнього Сходу,від Каїро до Бомбеї і від Палягві на півночі через Палестину і Суез до Адену.Бував також в Назареті і Єрусалимі,в Мозулю,в Курдистані та Олександрії. Усе в роз'їздах поїздом і автобусами - через пустинні простори.

Пізнав Схід,його суворість та екзотику.Був це найкращий час в моїй службі.Молодий організм скоро прийшов до себе,тішився добрим здоров'ям і вповні користав з безплатної туристики.

Але самітність серед чужого оточення,туга за усім,що рідне,збільшувала особистий неспокій і піддавала думку про виїзд до Британії.В половині 1943 р. зголосився,як охотник,до летунства.Після комісії отримав дозвіл на виїзд.На великому французькому пароплаві "Іле де Франс" рушила наша група з Суезу до Британії.Дорога вела через Червоне море,біля східніх берегів Мадагаскару до Південної Африки.Кілька тижнів постою в Кап-Павль дало мені дуже багато враженнь.Коли рушили далі в дорогу,були заатаковані підводними суднами.По кількох днях знову вернули до Дабрен.Звідтам на Південний Атлянтійський океан - на безпечні води,однак в утечі перед поновними атаками,плили ми далеко на південь.Пароплав був дуже швидкий,і без конвою пустився в дорогу.

Попередня група була заторпедована,і багато людей затонуло,нам,одначе,щастило.Коли заїхали на західні границі Атлянтійського океану,заіснувала небезпека,що бракне палива,і наш пароплав причалив у найкращий порт світу - Ріо-де-Жанейро.

Ще раз вернулись до Західньої Африки,до міста Фрітавн,а звідтам пробирались до Англії. Літом 1943 р.,після довгої і небезпечної подорожі,ступив на гостинну англійську землю,де в скорому часі розпочався військовий вишкіл.

Пройшовши парашутний вишкіл,в 1944 р.в вересні брав участь в небезпечній акції в Голяндії,під Арнгайм.Довелось скакати далеко за німецькими позиціями.Багато тих,що були з нами,згинуло,мені,дякуючи Всевишньому,довелось вийти з життям.Війна моя,вправді,коротка, але дуже ризикована.Був усього чотири дні в акції,опісля вернув літаком знов до Англії.

В квітні 1945 р. ще раз скакав над Рейном,разом з англійськими легкопадчиками.За 5 днів знову вернув назад до Англії,де перебуваю донині".

ЗУПИНИТИСЬ: ОЗНАЧАЛО Б СМЕРТЬ; НАСЛІДУВАТИ: був би вже рід неволі; ВЛАСНИЙ ВИШКІЛ ТА РОЗВИТОК: О С Ь Ж И Т Т Я Й С В О Б О Д А.

РАНКЕ.

Х Р О Н І К А

- Заходами філії ЛУПВ в Мюнхені, влаштовано 2 грудня в гуртожитку на Фюріхштрасе а в т о р с ь к и й в е ч і р, на якому виступили з читанням своїх творів В.Барка, Ю.Ковач, Б.Нижанківський, П.Осинка, О.Данський і В.Янів.

- Український Оперовий Ансамбль виставив 15 грудня в театрі при Райтморштрасе оперу "Мадам Бетерфлай", музика Дж.Пуччіні.
В головних ролях: Ф.Носенко, А.Шиддубна, І.Зайферт та Л.Реґнорович.
Музичний провід Б.П'юрко.

АКАДЕМІЧНІ ВЕЧОРІ

Треба привітати започаткування на терені Мюнхену Академічних Вечорів українським студентством та двома поважними товариствами: Українським Науковим Товариством та Українським Католицьким Академічним Сеньйоратом ім.Митрополита Андрея Шептицького.

Не диво, що Академічні Вечорі здобули зразу популярність не тільки серед студентства, а також і серед старшого громадянства, бо їхня традиція, яка сягає до Академічних Вечорів у Народньому Домі у Львові, живе в пам'яті нашого громадянства та студентства. Це ж там доводилося слухати академічній молоді цікаві, часто навіть палкі дискусії наших визначних громадян.

Перший Академічний Вечір на терені Мюнхену 15 листопада започатковано доповіддю проф. др.Кульчицького на тему: "ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА СВІТОҐЛЯДУ СУЧАСНОСТИ". Прелегент подав у суто-науковій, але доступній формі, багато цікавого матеріялу про суть, повстання та питологію світоглядів.

29.XI.1946 черговий Академічний Вечір, з доповіддю проф. Гришка, на тему: "ДЕРЖАВНИЦЬКА ІДЕЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІЇ". Прелегент, сам історик, висвітлив по черзі всіх визначних українських істориків, даючи характеристику і їх самих, і їхніх творів. На думку прелегента, те, що наші історики часто самі хиталися в своїх поглядах та творах, випливає з неповної насиченості їх самих духом української державницької ідеї. В дискусії після доповіді порушено дуже цікаві думки.

6.XII.1946 - авторський виступ др.Е.Янова з тематикою: "ПОЕЗІЯ У В'ЯЗНИЦІ". Прелегент зворушив до глибин своїми поетичними творами, насиченими глибоко психологічними переживаннями.

13.XII.1946. - "ПСИХОЛОГІЯ НА ПОРОЗІ НОВОЇ ДОБИ" - прелегент проф. др.Кульчицький широко подав можливості розвитку психологічних наук у майбутньому. Завдання психології, як вирішного чинника в оздоровленні суспільности, надзвичайно велике. Після доповіді розвинулася цікава та річева дискусія.

20.ХП.1946. "ПРО ЗОЛОТОВЕРХИЙ КИЇВ" виголосив доповідь,ілюстровану світлинами,проф.Повстенко. Присутні мали нагоду побачити перлини українського архітектурного мистецтва: Собор св.Софії,Михайлівську та Георгіївську церкву,церкву Успіння св.Богородиці,Печерську Лавру та інші будівлі давнього Києва. На жаль,майже всі ці чудові зразки і пам'ятки нашої культури сьогодні вже зруйновані.

27.ХП.1946. Проф.др.І.Розін виголосив доповідь на тему: "ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПРИРОДОЗНАВСТВА". Легкою,приступною формою прелегент накреслив основні питання проблематики життя,в світлі новітньої біології. Над заторкнутими проблемами розвинулась незвичайна жвава дискусія.

М. К - а.

ПРИМІТКА РЕДАКЦІЇ. Мета Академічних Вечорів - "подати українському громадянству,а передусім - нашій студентській молоді, в приступних наукових викладах та дискусіях синтетичний погляд на найактуальніші проблеми сучасної переломової доби".

В цих вечорах,що відбуваються кожної п'ятниці о год.17.30, в залі кооперативу "КОС" на вул.Розенгаймерштрасе 46-а,радимо шановним читачам "Студентських Обріїв" взяти якнайтіщу участь.

Черговий Академічний Вечір відбудеться 3 січня 1947 р. Говоритиме відомий громадський діяч і журналіст др.Степан Баран про "МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ".

ІЗ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

М Ю Н Х Е Н.

УСТАНОВЧІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УСТ " С І Ч ".

Дня 13.ХП.1946 р.,в одній із авдиторій УНРРА-Університету,відбулись Установчі Загальні Збори УСТ "Січ",скликані ініціятивною групою. Від її імени Збори відкрив студент П.ОСТАНЧУ. Предсідником Зборів було вибрано студ.Іг.СУХОВЕРСЬКОГО,який,по привітанні українських професорів,що були присутні на Зборах,ділово вів річеву працю Зборів.

Після доповіді предсідника Зборів про доцільність заснування студентського товариства,відбулась коротка дискусія,в якій лише один студент старався доказати про обов'язкову потребу "дозволу" від УСГ з Фіріхшуле на заснування нового студентського товариства.

Присутні на Зборах прийняли пропозицію створення нового товариства та вписались до списку основоположників.Опрацьований статут з наміченою назвою "Січ",як статут станового товариства,схвалено одноголосно. Список кандидатів на членів управи,опрацьований в час перерви вибраною Комісією-Маткою,схвалено абсолютною більшістю голосів.Головою Управи вибрано студ.СМІЯКА. Вибрано також інші органи Товариства,як Контрольну Комісію та Товариський Суд.

До органів Товариства ввійшли студенти всіх високих шкіл у Мюнхені,що створює добрі можливості співпраці студентів різних високошкільних станиць.

В кінці Зборів схвалено,після коротких зауважень,резолюції,які виявляють побажання присутніх щодо головних напрямних у праці УСТ "Січ".

П р и с у т н і й.

.....

Г А Й Д Е Л Ь Б Е Р Г.

Гайдельберзький університет ім.Карла Рупрехта,в цілком незнищеному місті,встиг,за 15 місяців повоєнної праці,розвинутися в передвоєнній ширині факультетів та інститутів.

Українська Студентська Громада остаточно зорганізована в травні 1946 р.До неї входять біля 20 медиків,які,до речі,були першими основоположниками студентського організованого життя (бо медичний факультет почав працювати вже при кінці 1945 р.). Далі - студенти з Інституту Перекладачів,єдиного в своєму роді в Західній Німеччині, з державно-наукового,природничо-наукового,правничого факультетів та з музичного Інституту.

Університетська бібліотека з десятків тисяч томів,тільки слабо зачеплена воєнними подіями,дає змогу студентам доповнювати знання та користуватися потрібною лектурою.

Українські студенти - майже всі студенти УНРРА,яка має 10% від загальної кількости до 4.000 студіюючих на університеті,дістають харчі,а ті,що не мешкають приватно, і приміщення,з тим,що за зимовий семестр 1946-47 р. мусять платити за навчання самі.Умови,загалом,добрі.

Українська Студентська Громада,як одна з найчисленніших громад по латвійській,литовській,польській,цілком розуміє завдання українського студента на еміграції,і якнайосновніше використовує можливості набуття знань як фахових,так і загальних. Так само й у суспільному житті,в повній гармонії та розумінні своїх завдань,старається пропагувати неознайомлених чужинців про суть нашого національного буття.

Перший раз в історії 560-тилітнього Гайдельберзького університету пролунала в його мурах восени 1946 р. українська пісня під час виступу хору "Україна" проф.НЕСТОРА.Надзвичайне захоплення та заінтересування викликав у переповненій залі авлі виступ хорової капелі бандуристів,під керівництвом п.БОЖИКА,спровадженої рухливою громадою українських студентів у грудні 1946 р. "П о д и в т а п о д я к а" - це замітка одного з німецьких професорів у пропам'ятній книзі хору.

Недавно зорганізувався пластовий студентський курінь.

Працею над високим рівнем фахових знань (співпрацею в громадській ділянці),об'єктивним підходом до пекучих загально-українських проблем та вірою в краще майбутнє,зустрічає Українська Студентська Громада в Гайдельберзі другий рік свого існування.

С п у д е й з н а д Н е к а р у.

°°°°°°°°°

А Н Г Л І Й С Ь К А З О Н А.

Дня 23 листопада 1946 р. в місті Кіль відбувся З'їзд Українського Студентського Представництва на англійську зону Німеччини,в якому об'єднані всі студентські громади англійської зони. У З'їзді взяло участь одинадцять представників таких громад: Бон,Брауншвайг,

Геттінген і Кіль,а відсутніми були заступники Ганноверу.

З'їзд одноголосно схвалив ряд позитивних постанов,у яких заторкується: 1) сучасну духову кризу та конечність формування духового змісту українського студентства; 2) розгорнення широкої проблематики українського життя; 3) українське студентство,приготовляючись до співучасти в будуванні українського життя,повинне підходити до суспільно-політичної проблематики в широкому державницькому розумінні; 4) в прагненні об'єктивної і глибокої правди,пошана і толерантність до інших та визнання свободи і вартости думки на ділі є конечним для праці в студентських клітинах.

Далі З'їзд вітав акт з 3 жовтня ц.р.,як один із вирішальних кроків до впорядкування студентського життя,висловився за потребу організації студентського життя на засаді тристепенности ,та схвалив побажання,щоби Всестудентський Конгрес,підготовлюваний Всестудентською Координаційною Комісією,відбувся,по належній підготовці,в якнайкоротшому часі.

--+++++++--

-ууу-

ВІД УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА "С І Ч"

К О М У Н І К А Т ч.1

Управа Українського Студентського Товариства "Січ" у Мюнхені, на своєму засіданні,разом із членами Контрольної Комісії та Товариського Суду,дня 14.12.1946 р.,ухвалили подати до загального відому українському громадянству та,зокрема,українському студенству нижченведене:

1. Дня 13.12.1946 р. частина українських студентів,що студіює на Мюнхенських високих школах,відбула Установчі Збори Загальні,на яких заснувала студентське товариство під назвою: "Українське Студентське Товариство "Січ" у Мюнхені.

2. Стосуючись до резолюцій та статуту,ухвалених Установчими Загальними Зборами,Управа УСТ "Січ" запляновує свою діяльність на таких принципах:

а) праці над інтелектуальним та суспільним виробленням своїх членів;
б) допомоги у фаховій освіті;
в) широкої,в межах своєї можливости,матеріяльної допомоги своїм членам.

Управа УСТ "Січ" звертається цим шляхом до студентства та громадянства із закликом допомогти Управі в цих питаннях.

3. До реалізації своїх плянів Управа УСТ "Січ" запляновує співпрацю з широким кругом студентських, наукових, громадських, харитативних, громадсько-релігійних та інших установ.

4. Тимчасово, до знайдення сталої домівки, канцелярія УСТ "Січ" міститиметься при канцелярії Представництва ЦеСУС-а на американську зону Німеччини - у Мюнхені, Розенгаймерштрасе 46-а, кімн. 114. Години урядові в середу та п'ятницю 15 - 17 год. На місце сходин зборів культурно-освітньої праці УСТ "Січ" використовуватиме тимчасово приміщення всіх українських установ, що простягнуть руку допомоги нашому студентству.

Мюнхен, 14.12.1946 р. УПРАВА УСТ "СІЧ" у Мюнхені.

-+++++++-

СВОЇМ ЧЛЕНАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ,
УКРАЇНСЬКІЙ ПРОФЕСУРІ І СТУДЕНТСТВУ,
А ТАКОЖ УСЬОМУ НАШОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
б а ж а є
ВЕСЕЛИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВОГО
НОВОГО РОКУ

Управа Українського
Студентського Т-ва "Січ"
у Мюнхені.

Р Е З О Л Ю Ц І Ї
Установчих Загальних Зборів УСТ "Січ" у Мюнхені

1. УСТ "Січ" основане студентами м. Мюнхена, які виходять з заложення, що:

а) Українська Студентська Громада в Мюнхені не зуміла охопити всіх українських студентів у Мюнхені.

б) Доцьогочасний провід УСГ - при помочі деякої частини студентів не зумів чи не хотів створити умовин свобідного розвитку своїм членам.

в) До цього часу, мимо домагань багатьох студентів, в рямцях УСГ не було створено сприятливих умовин для свобідної виміни думок та не існувало ніяких ліберальних умов для духового вироблення студента, відповідаючого сьогоднішньому дневі.

г) Структура УСГ виказалася не суттєвою. Зокрема, практиковане

певною групою студентів накидування своєї волі та стисле централізування духового розвитку в не завжди бажаному студенством напрямі - виказалось не життєвим.

2. В бажанні внести свіжі, здорові форми в організацію українського студентства в Мюнхені й створено УСТ "Січ", яке, як назвою, так і своєю постановкою праці має за завдання продовжувати українські студентські традиції.

3. Установчі Загальні Збори ухвалюють поставити працю Т-ва на таких принципах:
а) здорової християнської моралі,
б) апартійности,
в) академічного рівня та стилю,
г) повної толеранції та взаємної пошани,
д) чесности та лицарськости.

4. УСТ "Січ" буде утримувати якнайкращі відносини з усіма українськими конструктивними установами, товариствами й ін., що мають позапартійний характер.

5. УСТ "Січ" буде кожночасно підтримувати Українські Високі Школи на еміграції, а Загальні Установчі Збори висловлюють свою повну пошану та зрозуміння їх високого національного значення.

6. В питанні української студентської Централі, Установчі Загальні Збори ухвалюють:
а) стоячи на засадах 25-тирічної традиції українського студентства, УСТ "Січ" визнає цеСУС, як загальну студентську централю, що покликана кермувати українським студентсвом в загальному.
б) в зв'язку з повстанням ЦЕСУС-а та появою нездорового розбиття українського студентства, Уст.Заг.Збори вітають комунікат обох Союзів з дня 3 жовтня 1946, що гарантує їх об'єднання в одну Централю.
в) утворену обома Союзами Всестудентську Координаційну Комісію Установчі Загальні Збори вважають за вищий загально-студентський орган, якого зарядження УСТ "Січ" буде виконувати.

7. Вважаючи за потрібне координацію загальних дій та репрезентації українського студентства в Мюнхені, Установчі Загальні Збори висловлюють одобрення для проєкту створення репрезентаційно-координаційного студентського органу в Мюнхені. В тій цілі Уст.Заг.Збори доручають Управі УСТ "Січ" ввійти в тій справі в порозуміння з УСГ та "Обновою" та виявити в цьому напрямі ініціятиву, докладаючи сил до реалізації проєкту. Уст.Заг.Збори висловлюють повне зрозуміння об'єднуючих моментів, що йдуть в загальну користь та будуються на засадах рівности діючих студентських товариств.

Мюнхен, 13.12.1946 р.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Редакція "Студентських Обріїв" звертається до всіх українських пресово-інформаційних установ, а зокрема до УПІС, УПС та УБІ з проханням надсилати їй, для використання, свої Бюлетені.
= З метою точної, постійної та вчасної інформації всіх членів УСТ "Січ" приступаємо з початком 1947 р., до видання окремого, неперіодичного "Інформаційного Листка", що виходитиме в міру потреби нашого Студентського Товариства.

СТУДЕНТСЬКІ ОБРІЇ

ЧАСОПИС
УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА „СІЧ“
у Мюнхені

РІК ВИД 2 ЧИСЛО 1

СТУДЕНТСЬКІ ОБРІЇ

МІСЯЧНИК
УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА "СІЧ"
У МЮНХЕНІ

"STUDENT'S HORIZONS"

THE MONTHLY

for the Members

of the Ukrainian Student Society

"S I Č"

in Munich.

PUBLISHED AS A MANUSCRIPT.

Рік II Січень, 1947 ч. 1

З М І С Т

Стор.
1. Дві Річниці - Одне Велике Свято..... 3
2. ОЛЕГ СТЮАРТ. - 22 Січня (поезія)..... 4
3. Крутянська Кров..... 5
4. ЮРІЙ КЛЕН. - Уривок із поеми "Попіл Імперій"... 9
5. Проф.В.ГОРБАЧЕВСЬКИЙ. - Капіталізм,соціялізм та солідаризм..... 11
6. МИРОСЛАВ ПРУТИЧ. - В боротьбі за об'єктивність. 19
7. П.ОМЕЛЯН. - *Prof.Dr.Aloys Wenzl:"Geist und Zeitgeist zweier Generationen*..... 21
8. ХРОНІКА.....33
9. ІЗ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ: Мюнхен - Велика імпреза УСТ "Січ".....34
Грац - Підсумки одного року. - М-КО.....35
10. Від Управи УСТ "Січ".....37
11. ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.....38
12. ОПОВІСТКИ.....38

"СТУДЕНТСЬКІ ОБРІЇ". Місячник на правах рукопису.

Уміщувані в "Студентських Обріях" дописи й статті,підписані правдивим прізвищем або псевдонімом,висловлюють погляди автора,які не конечно покриваються з поглядами Редакції.

ВИДАЄ: Українське Студентське Товариство "Січ" у Мюнхені.
РЕДАГУЄ: Колегія. Начальний Редактор Мирослав ПРУТИЧ.
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Мюнхен,Розенгаймерштрасе 46-а.

Виправлення помилок. В попереднъому числі "Студ.Обріїи",через технічний недогляд,сталися такі друкарські помилки:
На стор. 3,рядок 15 згори,надруковано ПРАВИЛЬНОГО, треба ПРИХИЛЬНОГО; на стор.27,1-й рядок (тексту) згори,надруковано 1939 р., треба - 1940 р.; на стор.32,22-й рядок знизу,надруковано ОСТАНЧУ, треба ОСТАПЧУК.

ЦІНА ПРИМІРНИКА 3 НІМ.МАРКИ.

Проф.В.ГОРБАЧЕВСЬКИЙ

КАПІТАЛІЗМ, СОЦІЯЛІЗМ ТА СОЛІДАРИЗМ

З відкриттям Америки, Европа знаходить нові джерела набуття сировини, а також новий ринок для збуту своїх виробів. Розвивається заморська торгівля, а, значить, росте торговельний капітал. Новий ринок збуту був у стані абсорбувати таку кількість виробів, якої не в силі було випродукувати середньовічне ремесло. Довелось подумати про інтенсифікацію виробництва. Першим кроком у цьому напрямку була організація масового виробництва в мануфактурах, тобто в майстернях, де працювали ремісники спочатку власним реманентом та на власній сировині, зобов'язавшись лише продавати всі свої вироби організаторові мануфактури, але вже згодом ремісники переходили на становище робітників, бо вже працювали реманентом організатора мануфактури та на його сировині, а за те діставали умовлену заробітну платню. З винаходом парового двигуна та динамо-машини, мануфактура перетворюється на фабрику. Користування машинами давало величезні вигоди, бо прискорювало темп праці, а тому кількість вироблених продуктів усе зростала, а при тому ціни виробів усе знижувались. Отже, торговельний капітал дав початки промисловому капіталові.

Користування машинами давало перевагу фабрикам над майстернями ремісників: машини виробляли швидше, більше, дешевше. Фабрики стали давати високі зиски, а тому капіталісти почали свої вільні капітали охоче вкладати на побудову нових фабрик. Починається індустріялізація всіх ділянок господарського життя, тобто фабричне виробництво охоплює все нові та нові галузі промисловости. Але надмірне форсування виробництва приводить скоро до перенасичення ринку товарами, а в наслідок того, все більшою мірою утруднюється збут товарів. Отже, скоро минають золоті часи щасливої кон'юнктури і починається нова доба: доба загостреної боротьби за існування, боротьби всіх проти всіх. Першою жертвою загостреної боротьби були ремесла: ремесла не витримали конкуренції з фабриками та поча-

ли відмирати, тобто фабрики посіли домінуюче становище. Легко подолавши ремесла, фабрики почали конкуренційний бій між собою. В боротьбі переможцями все виходили підприємства капіталово сильніші, так що характеристичним явищем цієї доби є концентрація капіталів, тобто зменшення числа підприємств при одночасовому збільшенні їхніх розмірів. Значить, помалу гинуть ремесла, за ними гинуть дрібні капіталові підприємства, і на полі бою лишаються переможцями підприємства-гіганти, підприємства, що диспонують величезними капіталами, що мають наймодерніше технічне устаткування та мають можливість навіть накидати ринкові продажні ціни.

Разом із процесом концентрації капіталів, відбувається ~~процес~~ пролетаризації мас: виникають нові промислові центри, що скупчують біля себе сотки тисяч робітників. Поміж інтересами капіталістів та інтересами робітників перманентно існує антагонізм: що нижча заробітна платня робітників, тим вищі зиски капіталістів.

Карл Маркс, подаючи концепцію клясової структури суспільства, кидає робітничі маси гасло клясової свідомости та клясової боротьби, бо, мовляв, стоїть перед людством, із залізною необхідністю, перспектива соціяльної революції, а соціяльна революція має привести до заміни існуючого капіталістичного суспільного ладу, як ладу несправедливого, ладом новим - соціялістичним, ладом справедливим, де не буде експлуатації працюючих, бо, мовляв, не буде експлуататорів, де, значить, запанує гармонія інтересів.

У благодійну місію соціялізму повірило не лише робітництво, а також і інтелігенція. Бути соціялістом - стало ознакою поступовости та інтелігентности. Однак, соціялісти, сприйнявши соціялізм, як сцій життєвий ідеал, зовсім не задумувались про те, який, власне, уклад життя принесе з собою соціялізм. Соціялісти легко повірили, що соціялізм має принести щастя на землю, а тому старанно відганяли всякі сумніви, щоб не захитати своєї віри. Того, хто мав відвагу виступати проти захоплення соціялізмом, соціялісти згірдливо називали неуком, реакціонером та навіть мізантропом, бо, мовляв, існує науковий соціялізм, що підгодить наукові підвалини під концепцію соціялістів.

Спроба реалізації засад соціялізму комуністами привела до несподіваного висліду: замісць обіцяного раю на землі, прийшли сірі суво-

Якраз за соціялізму не може бути й мови про скорочення часу праці, бо робітництво мусітиме випрацювати стільки вартостей, щоб стало їх і на заробітну платню робітникам, і на гонорар численному керівному апаратові, і на амортизацію обігового капіталу, і на зиски для творення нових капіталів.

Отже, і за соціялізму пролетар і надалі залишиться пролетарем, тобто наймитом, що буде працювати за голодну заробітну платню. Виходить, що нема чого сподіватись від соціялізму великих щедрот, бо матеріяльне та правне становище робітника не тільки не поліпшиться, а навіть і погіршиться. Значить, нема чого вважати соціялізм за крок уперед до ліпшого майбутнього.

Соціялізм - це міраж, що здалека здається привабливим, а зблизька виявляється самообманом.

Значить, не треба себе обманювати, не треба безпідставно сподіватись, що соціялізм принесе щастя на землю, бо якраз цього він не в силі виконати. Отже, треба шукати нових шляхів, треба творити нові концепції.

Треба відкинути і засади капіталізму, що санкціонували право сильнішого, що з права власности робили недоторканого фетиша, треба відкинути і засади соціялізму, що заперечували право одиниці на виявлення власної ініціятиви, що знов же робили фетиша з колективу. Треба відмовитись і від індивідуалізму, що інтереси одиниці ставить понад усе, і від колективізму, що цілковито ігнорує інтереси одиниці.

Треба творити нову концепцію, яка в силі була б примирити інтереси одиниці з інтересами громади. Такою концепцією є с о л і д а р и з м. Солідаризм рішуче відкидає теорію про клясову структуру суспільства та про перманентний антагонізм інтересів ворогуючих таборів, а замісць того категорично проголошує, що суспільство - це живий організм, який має значну кількість спеціяльних органів, з котрих кожен виконує приділену йому специфічну функцію, бо тільки так забезпечується життєздатність організму. Кожна одиниця є лише клітиною котрогось органу, а тому при диференціяції функцій поміж органами настає диференціяція функцій поміж одиницями. Значить, у добре розвиненій та добре організованій громаді не може бути рівности поміж одиницями, бо при розподілі функцій кожній одиниці призначається пев-

рі будні, ще сіріші та суворіші, ніж були за часів капіталізму. Отож, мимохіть зароджується питання: чи на цей раз лише спроба реалізації соціялізму не вдалась, бо була започаткована непідготовленими людьми, чи взагалі реалізація соціялізму, хоч би ким вона була започаткована, має завжди привести до мізерних вислідів? Якраз останнє припущення випливає з таких міркувань: 1) після соціяльної революції на місце капіталістичного (буржуазного) має прийти соціялістичний (колективістичний) лад; 2) за соціялізму буде скасовано принцип приватної власности та буде виголошено соціялізацію (націоналізацію) всіх маєтків; 3) за соціялізації маєтки будуть проголошені власністю народу, як носія всіх прав; 4) тому, що народ сам не може безпосередньо диспонувати маєтками, буде передано право диспонування маєтками легальному репрезентантові народу - державній владі; 5) отже, соціялізм є ніщо інше, як державний капіталізм.

За державного капіталізму має бути заведено повну централізацію керівництва: влада буде не тільки опрацьовувати пляни господарювання, але також буде і контролювати здійснення цих обов'язуючих плянів. Для вироблення плянів та для контролю здійснення їх потрібні будуть численні кадри державних функціонарів, тобто бюрократів. Отже, соціялізм - це значить державний капіталізм, це значить всеохоплюючий централізм, це значить - бюрократизм та формалізм.

За соціялізму не буде вже капіталістів, але капітали будуть існувати і далі. Державна влада, перебравши на себе керівництво господарським життям, перебере на себе і функцію підприємця. Як відомо, підприємець старається досягти якнайвищого зиску, а цього він досягне лише за умови, що робітник випрацює значно вищу вартість, ніж та платня, яку він за свою працю одержить. Отже, джерелом зисків підприємця є визиск працюючих. Якраз і за соціялізму ситуація не зміниться: робітник мусітиме випрацьовувати далеко більше, ніж за свою працю одержить. Значить, і за соціялізму буде практикуватись визиск працюючих, і то ще навіть більшою мірою, ніж за капіталізму. За капіталізму робітництво, в обороні себе проти надмірного визиску, користувалося правом страйку. Але за соціялізму право страйку буде від робітництва відібране, бо страйк проти влади - це саботаж, це зрада, це нікчемне шкурництво (себелюбство).

на суспільна роля, значить - ставиться одиницю на відповідному щаблі суспільної драбини. Виходить, що рівність одиниць у громаді можлива лише в початковій стадії розвитку, бо вже на вищому щаблі розвитку обов'язково починається диференціяція, тобто різничковання. Значить, різничковання одиниць викликається потребами успішного розвитку громади, тобто різничковання є ознакою поступу, удосконалення. Навіть і сама природа підтримує різничковання: люди родяться різної фізичної конструкції, різного темпераменту, різного характеру, різного ступеня душевного потенціялу. Колись моралісти вважали різничковання джерелом соціяльної несправедливости, бо, мовляв, нерівність людей веде до насильства сильніших над слабішими, веде до визиску, до кривди, тобто є причиною зла на землі, а тому закликали до рівности в ім'я ідеї справедливости. Але закликати до рівности - це значить закликати людство вератись назад, до примітивних форм суспільного життя.

Розуміється, що шкода було б відмовлятись від цивілізаційних осягів людства, але знов же шкода було б відмовитись від ідеї соціяльної справедливости. Отже, доводиться подумати, чи не можна часом досягти соціяльної справедливости і за соціяльної нерівности людей. Історія цивілізації якраз підтверджує, що розвинена людська громада завжди має три суспільні шари: 1) верхівку - то є ведучі, що дають напрямні розвитку; 2) середину - то є керуючі, що вказівки верхівки переводять у життя та 3) підложжя - то є працюючі, що, власне, творять своєю працею нові вартості. Ці три шари конче потрібні, бо без верхівки низи стали би безформеною хаотичною юрбою, безголовим натовпом, а знов же без низів верхівка повисла б у повітрі, не мала би опертя. Значить, кожна одиниця має бути вчленена до тієї чи іншої суспільної верстви. Якраз соціяльна справедливість вимагає, щоб таке вчленення робилося справедливо: 1) не на підставі родовитости, тобто походження чи заслуг батьків; 2) не на підставі протекції, тобто витягування нагору впливовими протекторами, але 3) виключно власними заслугами самої одиниці, висотою напруження її душевного потенціялу. Це значить, що кожній одиниці треба приділити такий суспільний щабель, на якому дотична одиниця найліпше зможе виконувати приділені їй функції, тобто бути найбільш корисною громаді.

Значить, кожну одиницю треба шанувати не залежно від того, на яко-

му суспільному щаблі вона стоїть, а залежно від того, як добре вона виконує приділену їй функцію. Знов же треба пам'ятати, що соціяльна справедливість може втриматись лише в добре дисциплінованій громаді, де і одиниця, і поодинокі суспільні верстви будуть завжди пам'ятати і про свої права, і про свої обов'язки. Урівноваження прав із обов'язками як для одиниці, так і для суспільних шарів, є другою вимогою соціяльної справедливости, бо хто багато бере, той мусить багато і дати, а хто мало бере, той мало мусить і дати. Значить, верхівка, що завжди користається великими привілеями, мусить за те виконувати суспільству і великі послуги. Якраз у дисциплінованій громаді має бути взято під суспільний контроль - чи додержується у всіх конкретних випадках засади урівноваження прав із обов'язками. Якраз солідаризм вимагає, щоби в організованій громаді верхівка і надалі користувалася правом давати накази низам, але щоб одночасно була зобов'язана відповідати перед низами за доцільність даних наказів, а знов же щоб низи мали не лише обов'язок коритись наказам верхівки, але мали право тягти верхівку до відповідальности за недоцільні накази. Таким чином виходить, що передумовою соціяльної справедливости є суспільна дисципліна, а передумовою суспільної дисципліни є щільна співпраця всіх суспільних шарів: верхівка не сміє відгороджуватись високою стіною від низів, а знов же низи не сміють загрузати в болоті індиферентизму. Значить, суспільне життя треба базувати на засадах демократизму, тобто на засадах служення одиниці громаді та служення громади одиниці. Тому то лише в демократичній республіці загарантовані передумови повного та успішного розвитку громади.

В царині економіки солідаризм ставить принцип приватної власности основним фактором, що має формувати суспільно-економічні відносини. Отже, не до пролетаризації мас прямує солідаризм, а навпаки - до обуржуазнення мас, бо хоче кожну людину зробити власником, господарем на власному дворі, а не наймитом у чужих хоромах. Тому то солідаризм подає такі напрямні економічної політики: 1) розподіл землі помік селянством на основі трудової норми, з забороною роздрібнення земельних маєтків нижче норми, або, знов же, скупчування землі в руках одиниці вище встановленої норми. Земля має стати верстатом праці для селянства, а ніколи не об'єктом спекуляції капіталістів. 2) Будинки та промисло-

ві підприємства можуть без обмеження щодо їх роздріблення чи скупчення бути об'єктом договорів купівлі-продажу; 3) торгівля має стати доменою приватного капіталу та ареною вільної конкуренції; 4) ліси, підземні поклади руд та вугілля, джерела нафти, озера та ріки ніколи не можуть належати приватним капіталістам, бо були б джерелом несправедливого збагачення одиниць; вони можуть бути лише об'єктами публічної власности, бо доходи з них мають належати громаді; 5) тяжка металюргія, залізниці, банки та асекурівні також не можуть бути в приватних руках, бо мають служити публічним інтересам.

Захищаючи принцип приватної власности, солідаризм тим хоче забезпечити власникові свободу виявлення власної ініціятиви, щоб тим сприяти розвиткові творчого потенціялу людини. Власник має право вільно диспонувати своїм маєтком з метою одержання позитивного висліду, тобто приросту маєтку чи зиску, однак завжди мусить пам'ятати про додержання трьох передумов: 1) використовувати маєток можна лише способами, дозволеними законом та мораллю (напр., не можна нищити частини врожаю, щоб тим підняти ціни на збіжжя); 2) треба старатись, щоб від використання маєтку мав користь не лише власник, а й ціле суспільство (напр., замісць парків, розводити овочеві сади при приватних будинках) та 3) завжди пам'ятати, що для висоти зарібку чи зиску існує певна межа, поза якою починається вже спекулятивне збагачення.

За додержанням зазначених передумов має пильно стежити державна влада, а це вона може зробити потрійним способом: 1) плянуванням, тобто встановленням напрямних господарського розвитку; 2) регулюванням цін на ринку та 3) нормуванням взагалі всяких доходів (заробітної платні, різних гонорарів та рент).

Взагалі треба старатись, щоби кожна одиниця мала високий життєвий стандарт, який би вистачав на задоволення нормальних фізичних та духових потреб. Отже, державна влада має не допускати як зниження заробітної платні до рівня, коли вже робітникові не вистарчає на прохарчування, так і звищення заробітків вищих функціонарів (генеральних директорів фабрик та банків) до фантастичних розмірів.

Взагалі солідаризм має старатись про оздоровлення господарського та суспільного життя. Для того мусить дбати : 1) щоб не було ані "підлюдей" (паріїв), ані "надлюдей" - півбогів, бо всі люди мають бути лише

людьми,хоч і неоднакової вартости; 2) щоб за диференціяції функцій не зроджувалось паразитарних професій,які нічого продуктивного не творять,а лише роблять непотрібну метушню (надмірна кількість посередників між продуцентом та споживачем),та 3) щоб не було ані тиранії верхів,ані свавільства охлократії,бо треба привести до гармонії інтереси всіх суспільних шарів. Отже,гаслом нової доби має бути: розумна свобода за розумної дисципліни.

Кожна одиниця одинцем кволa,але в громаді стає титаном.Тому треба кожному старатись стати сталим членом громади,щоб спільними зусиллями переборювати найбільші перешкоди.Цементом,що тримає всіх членів громади вкупі,є соціяльна справедливість.А соціяльна справедливість виявляється в 3-х фазах: 1) в справедливому розподілі функцій поміж членами громади (за спроможностями),2) в справедливому розподілі спільного доробку поміж членами (за заслугами),та 3) в справедливому розподілі громадянських почестей (за моральними вартостями).

Отже,солідаризм має вивести людство із сучасного лабіринту протиріч та контраверз на прямий шлях правдивого розвитку,а це станеться тоді,коли люди будуть старатися стати лицарями людської гідности.

"Европейська духовість,шляхом еволюції,зродилася з історичної синтези двох джерел,що їх символами є Сократ і Христос.Сократ є символом сумніву,а тому й втіленням аналітично-критичного розуму; це дух дослідника й інтелектуаліста-скептика,стимул вічного філософічного шукання і прагнення до пізнання найбільш об'єктивного,як до мети.Пошана до людського умовного закону і свобідна праця думки,що із фактів збирає мед знання,є завершенням.

Христос - це віра; це призвілля чистосердечного братерства любови, суб'єктивне сприймання вартостей людської душі,паритет у трактуванні кожної живої істоти без винятку.

Синтеза є справою підходу,та є теоретично обгрунтована й життєздатна.Сократ і Христос перечать собі,отже доповнюються взаємно,вигодовуючи впродовж багатьох сторіч европейських вихованців своїми своєї духовности.І нащадки доповнювали їх,комбінували й міняли,послуговуючись ними,як матеріялом для свого нематеріяльного існування.

І приявність сократівсько-християнського мислення є рівночасно характеристикою того,що ми розуміємо під поняттям "Европа".

Хто зрікається його,зрікається і сутности европейського "я",як історично-психологічної,наттрадиції розбудованої,цілости.Пошана до людини з одного і свобода думання з другого є фактичними вимогами цієї синтетичної материково-окремішної концепції".

Вільно за Сальвадором де Мадаріога.

МИРОСЛАВ ПРУТИЧ

В БОРОТЬБІ ЗА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ

Наш наголовок, на перший погляд, може трохи бомбастичний, слід розглядати, як парафразу однієї з останніх статтей д-ра Петра Мірчука, в якій автор заторкує проблематику нашого високошкільного життя на чужині. Маємо на увазі статтю, що появилася в "Українській Трибуні" ч.20 з 8 грудня 1946 р. п.н."В боротьбі за знання".

Автор цієї статті, відомий серед нашого студентського загалу, як один із тих людей, що без огляду на свої хвилеві чи сталі невдачі на студентському терені, не лише при кожній нагоді стараються в пресі зайняти становище до різних актуальних студентських питань, але вперто та послідовно намагаються в той чи інший спосіб уплинути навіть на розв'язування їх.

Що цей вплив не завжди йде на користь українському студентству, не будемо на цьому місці особливо підкреслювати. Натомість тут хочемо навести декілька прикладів одностороннього або й тенденційного освітлення нашої студентської дійсности на сторінках деяких українських пресових органів.

Так, напр., із статті того ж автора п.н."Сторінка з життя українського студентства" (див."У.Т.", ч.13 з 1.11.46 р.) довідуємось між іншим про те, що "ідеологічний напрямок, що знайшов симпатію у 80 - 90% студентського загалу, виявився цілком зрілим, виказуючи для поглядів решти повне вирозуміння".

Не одного з читачів цієї статті заскочила наївність, з якою автор спромігся на таке твердження. Та, не зважаючи вже навіть на дешеве оперування фіктивними відсотковими даними, за добре відомим рецептом, об'єктивному читачеві важко позбутись враження, що деякі факти, які заіснували в нашому студентському житті, ставлять під знак запиту не лише "повноту" виказаного вирозуміння для поглядів решти, але й "цілковиту" зрілість даного ідеологічного напрямку.

Заторкуючи відрадне питання двох студентських централь, автор, що в значній мірі носить відповідальність за цей ненормальний стан річей, пише в тій же статті ось що:

"Трохи шуму викликала була на студентському терені - "справа" - двох ЦЕСУС-ів, яку ЦЕСУС вирішив зліквідувати"...

Не будемо на цьому місці оспорювати інтенсивність "шуму", викликаного цією справою, бо вважаємо, що можливість деяких питань не завжди стоїть в прямому відношенні до викликаного ними "шуму".

Не будемо говорити тут ні про відомий "райський" словник, що нам чомусь мимоволі пригадують такі терміни, як "зліквідувати".

Однак елементарне почуття об'єктивности зобов'язує нас ствердити факт, що "ліквідація" вищезгаданої справи не залежала й не залежить лише від ЦЕСУС-а, та що порозуміння двох Цесусів (див. Комунікат з 3.10.46 р.) стало можливим лише в наслідок доброї волі проводів о б о х Союзів, тобто ЦЕСУС-а й ЦеСУС-а, а не в наслідок одностороннього рішення одного з них, як це бажав би насвітлити в своїй статті д-р П.М.

Наводимо ці факти не для того, щоби знову каламутити з трудом заспокоєну воду, а просто для того, щоби в яскравий спосіб підкреслити п о т р е б у п р и м а т у о б' є к т и и в н о с т и над усякою групово-пропагандивною доцільністю в праці кожного журналіста.

\+ +
\+

Українське високе шкільництво на чужині сповняє, нераз в дуже важких умовах, незвичайно важливе завдання: виховування нових кадрів інтелектуальної еліти серед тієї частини нашого народу, що опинилася на еміграції.

Аналізуючи розвиток українських високих шкіл на чужині, д-р П.М. у вже згаданій статті під наголовком "В боротьбі за знання" приходить до висновку, що на шляху цього розвитку є дві поважні небезпеки, а саме:

1) загроза пониження наукового рівня та
2) політикування деяких професорів.

Якщо з першим твердженням та з його аргументуванням в загальному можна б погодитись, то ажніяк не вдасться цього зробити, коли

приступимо до аргументування другого твердження.

Тут автор уже не обмежується лише на загальних міркуваннях, але "безсторонньо" намагається конкретними "прикладами" доказати, що виступи деяких професорів можуть перетворити професорську катедру в "мітингову бочку", а це було б похороном науки. "Приклади", що їх з цього приводу наводить автор - це статті проф. Феденка та "голосний вискок" одного з наших професорів психології.

Ми не маємо наміру обороняти тут погляди, що їх у своїх статтях висловлює проф. Феденко, одначе стверджуємо, що напастливий тон, в якім автор говорить про ті статті, не тільки не нагадує інтелектуального позему людини з закінченою високою освітою, але кидає також дуже погану тінь на "безсторонність" усіх попередніх та наступних тверджень д-ра П.М.

Трохи глибше варто, на нашу думку, зупинитись над "голосним вискоком" професора психології, який для ілюстрації певного психічного стану дозволив собі зауважити, що "таких людей з хворою психікою є дуже багато в одній нашій партії". Автор добачає небезпеку в тому, що студент, ображений у своїх поглядах і почуваннях таким "безвідповідальним виступом" професора, ставиться опісля ворожо й недовірливо до кожного викладу даного професора, а навіть втрачає охоту й зацікавлення до предмету, що його той викладає. Проте, приступивши ближче до т.зв. "вискоку" професора психології, можна ствердити лише дві можливості.

Перша можливість: наведений професором приклад не відповідає дійсності, а є тільки продуктом його злобности та односторонности.

В цьому випадку жодний із слухачів не може почувати себе ображеним, тим менше, що дану політичну партію не названо поіменно, а в нас є їх по сьогоднішній стан не менше, як дев'ять.

Друга можливість: наведений приклад, на жаль, відповідає дійсності. В такому разі даному професорові ніяк не можна заперечити наукової об'єктивности, а тому кожний логічно думаючий слухач, замість почуватись ображеним у своїх поглядах, повинен їх грунтовно перевірити, а професорові бути вдячним за те, що допоміг йому науково збагнути суть тієї чи іншої політичної партії.

Можемо сподіватись, що студенти, які дійсно заслуговують на цю, -

на жаль, тепер часто зловживану назву, ні в першому, ні в другому випадку не будуть з неохотою ставитись до предмету даного професора, а навпаки, впертою працею над собою будуть старатись усунути всі мінуси, що могли б випливати з тих чи інших недоліків деяких професорів.

\+ +
\+

Немає сумніву в тому, що професори повинні для науки зректися активної участи в політиці, а в противному випадку зректися катедри для політики. В сучасних умовах нашої еміграції це, однак, ще не буде запорукою відтягнення нашого студентства від "пристрастей політичного будня", а то тому, що деякі одиниці, яких із студентством в'яже хіба те, що й вони колись були студентами (нераз відсутній навіть цей момент), - отже, такі непокликані одиниці всіма силами намагаються в більш чи менш фатальний спосіб впливати на студентство, втягаючи частину його в густе павутиння своєї партійно-групової сітки.

При цій нагоді треба, однак, ствердити, що українське студентство частинно вже звільнилось від цих небажаних, а то й ворожих йому впливів; та що певні факти вказують на послаблення деяких нездорових течій також серед решти нашого студентства.

\+ +
\+

Власні спостереження та розмови з багатьома студентами різних українських високих шкіл дають нам не лише право, але й накладають на нас обов'язок ствердити, що наші професорські катедри знаходяться ще дуже далеко від стану, в якому вони заслуговували б на вульгарну назву "мітингової бочки". Натомість ця назва нагадує нам зовсім мимоволі деякі т.зв. "всестудентські" з'їзди, що їх на протязі минулого півторараччя улаштовували, для випробування своїх демагогічних можливостей, різні непокликані до цього особи. Та про це тут зайво говорити. Важливим є факт, що українська професура, в своїй абсолютній більшості, до т.зв. "політики" - під цією назвою скривається дуже часто найпримітивнішого роду політиканство - ставиться не лише з великим тактом, але й з подиву гідною терпеливістю.

І коли д-р П.М.пише,що "професори повинні брати участь у культурній,релігійній,харитативній праці,але рішуче не сміють ангажуватися в політиканство",то ми дозволимо собі поставити одне питання:

Чи не краще виглядало б нині наше політичне життя,коли б хоч би невеличка частина наших знаних,досвідчених професорів (серед яких чимало користуються справжнім авторитетом не лише серед українського громадянства,але й серед чужинецького світу) заступила б на нашій політичній аренті деяких т.зв."політиків",залишивши цим,як поле попису для їхньої енергії,певні культурні,релігійні,а передовсім харитативні завдання?

Щоби не викликати непорозуміння,дозволимо собі на закінчення заявити,що ми цілком згідні з автором статтей в "Українській Трибуні",коли йдеться про те,щоби наука не була "викривлювана партійними концепціями". Одначе,науці ми не можемо заперечити права об'єктивно насвітлювати існуючі "викривлені концепції" та своїм критичним підходом допомагати направленню їх.

ПОЛІТИКА НАЛЕЖИТЬ ДО УНІВЕРСИТЕТУ
НЕ ЯК БОРОТЬБА,А ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДУ.
Проф.КАРЛО ЯСПЕРС.

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА В СВІТЛІ НОВИХ ВИДАНЬ

Prof.Dr.Aloys Wenzl: "Geist u. Zeitgeist zweier Generationen" - Geistiges München, 3. Heft

"Що вияснення сучасної духової ситуації є конечна необхідність для висвітлення дороги в майбутність, для висвітлення духових завдань на завтрішній день, - це не викликає жодного сумніву".

Так починає свою брошуру - "Дух і дух часу двох генерацій" відомий мюнхенський філософ А л о і с В е н ц л ь, де він дає стислий огляд духової ситуації останнього часу (сучасної молодої генерації), виводячи її в світлі духового життя останніх десятиріч (періоду старшої генерації).

Але таке вияснення, тобто, вияснення сучасної духової ситуації, вимагає, очевидно, огляду назад, обмірковування пройденого шляху вчора. Бо "дух і дух часу знаходяться між собою у взаємодії. Духове життя, діяння і творення в філософії й науці, мистецтві й техніці визначає образ світу й світогляд та обумовлює духове наставлення, - дух часу. А цей дух часу, пануючий настрій, наставлення, душевний стан робить, своїм порядком, знову вплив на творче духове життя".

Переходячи, таким чином, спершу до стислої характеристики минулого часу, автор заявляє, що його огляд в основному стосується німецького життя, хоч, одначе, духові течії при сплетенності, яка панує тепер у світі, мають, здебільшого, загальний характер. А тому такий огляд мусить очевидно цікавити й нас, бо: поперше - духова ситуація, що панувала в останні десятиріччя в Німеччині (як ми побачимо далі), мала загальний характер того часу, подруге - з огляду історії духового життя випливають певні проблеми-завдання, що також мають загальне значення, і потретє - ми живемо тепер у Німеччині, а тому цікаво безпосередньо ближче познайомитися з цією країною, що внесла велику частку в історію людства, а також і тепер, не зважаючи на обставини, залишає за собою, з культурного погляду, майже цілком свою стару ролю.

Цілком зрозуміло, що висвітлення такої широкої й важливої теми в рямках брошури вимагає скупої лаконічности.

Весь стислий огляд історії духового життя, що подає автор, можна було б поділити на дві основні частини: перша - духове життя останнього

часу аж до сучасности, і друга - духова ситуація сучасности, з визначенням основних проблем, розв'язання яких вимагає духова криза сьогоднішніх днів. Знову ж, першу частину можна розділити на такі чотири періоди: друга половина минулого століття, початок нинішнього - до першої світової війни, період після цієї війнм (20-ті роки), період 30-х років (гітлеризм).

Підемо, отже, за автором.

Свій стислий огляд Венцль починає лаконічною характеристикою другої половини минулого століття. Цей час "був опанований великим розвитком природознавства й техніки, розвитком, з яким внутрішньо-душевне життя не могло тримати спільного кроку". Розвиток природничих наук, зокрема, приніс із собою також поширення матеріялістичного світорозуміння, хоч при цьому треба відзначити, що великі дослідники часто були, навпаки - глибоко релігійні люди (Максвел, Роберт Маєр, Ом). "Але філософічний дилетантизм, якому імпонували успіхи природознавства, і який був опанований антихристиянською тенденцією, вірив, що за допомогою матеріяльних законів і боротьби за існування можна пояснити також душевне життя". Проти цієї сильної течії матеріялізму, що він, як здавалося, цілковито опанував трон природознавства і тим відіграв значну ролю у втраті християнством своєї попередньої сили, в філософії виступив новокантіянізм (Коген, Наторп, Віндельбанд та інші), але він був дуже формальний і нічого позитивного на місце в основному теоретично пізнавально переможеної матеріялістичної метафізики не міг дати. З філософів, що ввійшли в течію часу, були А. Шопенгауер, Е. фон Гартман. Два великі німецькі мислителі - Фехнер і Лотце - як християнські мислителі - не відповідали духові часу. Ніцше був ще тоді мало відомий. Дещо "модою" був того часу салонний песимізм. При кінці треба відзначити, що хоч у народі і в ширших колах мала значення ще т р а д и ц і я (яка все більше тратила свою силу), загальною прикметою того часу, отже, треба назвати: поширення матеріялізму, відхід від релігії, песимізм.

Так, скупо характеризуючи цю епоху, автор переходить далі до періоду початку 20-го століття.

Поруч із оптимізмом, що прийшов на зміну песимізму, дух часу визначається тепер ліберально-революційним наставленням. Час початку 20-го століття був подвійного характеру, дух часу мав обличчя Януса. Одне

обличчя мало риси сильної віри в проррес людства."Ця оптимістична віра і гордість цього часу основувались,передусім,на успіхах науки й техніки". Це був час великих винаходів і відкрить,час,якого не було більше після доби Галілея. Автор наводить, для прикладу,ряд важливих відкрить у галузі науки: 1895 року Рентген відкрив невідомі ще лучи "Х-промені",що мали таке вирішальне значення в дальших успіхах науки; 1896-98 р. подружжя Кюрі відкрили радіоактивність,давши тим поштовх модерному дослідженню атома; 1900 р. великий сучасний фізик М.Планк встановлює теорію квантів,що стала теоретичною основою для сучасної фізики; 1904 року Айнштайн уперше виступає з багатонашумілою теорією релятивности; 1913 року данець Нільз Бор уперше робить наукову модель атома.

Також для біологів це - особливий час. Відомі спроби Дріша над зародковим розвитком,які пізніше провадив Шпеман,відіграли величезну ролю для теоретичної біології. Подібне піднесення проходило також і в психології.

Твким чином,ці три основні науки: фізика,біологія,психологія назбирали велику кількість нового матеріялу,що стояв тепер до диспозиції філософічного оброблення. До філософії знову повернулось домір'я.Одначе,при цьому треба зазначити,що всі ці,радше теоретичні,відкриття обумовлювали нове духове наставлення верхньої еліти і влилися в загальний дух часу лише після першої світової війни. Характер духового життя швидше визначався нечуваним прогресом техніки. "Третя діменсія була опанована.Мрія графа Цепеліна про керований повітряний корабель стала дійсністю,і тому Вільгельм П трохи поспішно назвав його найбільшою людиною століття"."Бурхливе й багате життя панувало в мистецтві" з його молодечим ідеалізмом,справжнім мистецьким шуканням і боротьбою,в часто штурмуючих суперечностях,імпресіонізмом і експресіонізмом".

Одначе,це було лише одне обличчя духа часу. "Оптимізм прогресу, який вірив,що зможе науково й технічно,раціонально й організаційно, ліберально й революційно,геніяльно й ідеалістично розв'язати всі проблеми,який вірив,що він знаходиться на шляху розв'язання не лише світоглядових,а також господарських і соціяльних проблем, - цей

оптимізм прогресу визначав одне обличчя духового життя того часу.

Друге обличчя цього часу мало глибокі риси в н у т р і ш н ь о г о р о з к л а д у. Це був час не лише розкладання зв'язуючої сили традиції... Це був також час стрясіння всіх - дотепер священних - абсолютних вартостей. "Процес відхристиянізації досяг свого найвищого пункту. Слова Ніцше "антихрист" і "бог є мертвий" були сприйняті, як визволення. Також етичні вимоги, що... завжди служили непорушними, були розв'язані й уневажнені. Слова Ніцше "переоцінення всіх вартостей" і "по той бік добра і зла" стали " Schlagworten". Необмежений оптимізм прогресу поєднався в популяризації Ніцше з його ідеалом "надлюдини", з залишенням усіх основ і форм абсолютного. Риси цього другого обличчя Януса були: безмірність, нездержаність, грубість. Час, що зовні мав блиск прогресу техніки, носив у собі приховані зародки душевної хвороби...

Цією характеристикою періоду початку 20-го століття автор закінчує огляд духової ситуації, що панувала перед першою світовою війною.

Аналізуючи дальше духове життя після першої світової війни, автор говорить, що поразка в війні мусіла була б принести з собою критичне застановлення щодо дотеперішнього способу думання. Одначе, духове відновлення в такій мірі, як це було потрібно, не прийшло. Під впливом поразки оптимізм вилився в глибокий занепадницький песимізм. "Занепад Заходу" Шпенглера стала пануючою книжкою, що в ній автор старався доказати приближення смерти західньо-европейської культури: справжньої релігії, мистецтва, філософії, науки. "Лише організація, техніка, цезаризм мусіли ще мати значення. І цезаризм прийшов, якщо також інакше, як його пророк собі думав - прийшов неронізм". Духове життя, одначе, ще тліло - зовсім погашене воно не було.

Особливо небезпечною загрозою для духового життя була криза недовір'я проти духа (Клагес, Лесінг), що виливалася в форму екстреми. Прийшла нова течія - течія псевдоромантичного ірраціоналізму, як принципу й ідеалу. Виступаючи гостро проти "наївного" раціоналізму з його впевненістю в доступність людському розумові цілковитого пізнавання всіх явищ і речей, автор критикує також псевдоромантичний ірраціоналізм цього часу з його зниженням і недооціненням людської свідомости. Цей "ірраціоналізм з одного боку й культ моральновільного стремління до влади (в опиранні на Ніцше) - з другого боку... - творили

духову атмосферу часу".

Третій райх,що прийшов у цей час,складався виключно з негативних рушійних сил. Духове життя знаходилося майже в катакомбах; всі абсолютні вартості були знеговані,об'єктивність науки була відхилена.Правда,право,віра,етика набрали релятивного характеру,залежного від расового вчення.Окрема людина,як особистість,стала ніщо,також людство,як цілість,стало ніщо,але народ (Volk) і раса стали всім. Новий світогляд був побудований на ідеології псевдонаукового расового вчення.Описуючи цей період,автор відводить кілька сторінок для висвітлення суто німецького життя,які ми тут опускаємо.

Закінчуючи першу частину (періоду до сучасности) свого огляду,автор говорить: "Течії й протитечії переплутувались між собою; науковий,господарський і технічний прогрес і внутрішнє зубоження,зростання можливостей і зловживання ними,ідеалізм і матеріялізм,оптимізм і песимізм,дух і ворожість до духа".

І так прийшли ми до сучасности.

\+ +

\+

Образ світу (Weltbild) в останні десятиріччя нечувано змінився. "І хоч ця зміна,здається,справа теоретична,вона має величезне практичне значення: фізика "сьогодні" є техніка "завтра",теоретичний образ світу "сьогодні" обумовлює практичне настановлення "завтра".

Переходячи далі до короткого опису образу світу,автор говорить,що "розвиток трьох основних наук: фізики,біології й психології,разом із внутрішнім розвитком філософії,перемогли матеріялізм,хоч зовні діяв і діє він також іще й далі". Тут автор спиняється на досягненнях цих наук та революційному характері світоглядових консеквенцій, що випливають із нових тверджень цих наук.

Найбільшого розвитку зазнала ф і з и к а. З кінцем минулого століття вважали,що розвиток фізики вже майже закінчився,відкриття ще чогось особливого не залишалось чекати,бо всі основоположні дотеперішні закони й теорії майже цілком заповнювали собою замкнутий механізм всесвіту (також Шпенглер думав так). В дійсності ж такий погляд виявився дуже помилковим. Величезною подією на полі фізики була теорія квантів Планка,що відкрила початок нового періоду в фі-

зиці,періоду атомової фізики. Старій фізиці (до 1900 року) дали тепер ім'я "клясична фізика",виражаючи цим подив і пошану перед її величезними заслугами - з одного боку,і визначаючи цим виразом її закінчений,замкнутий характер - з другого боку. Другим прикладом,що має не менше значення ,була теорія релятивности,виоунута Аінштайном. Також нові вчення Гайзенберга,Бора,Шредінгера й ін. принесли дуже багато цілком нового в фізику.

Говорячи про ці важливі відкриття в фізиці,автор продовжує: "Дискусія про світоглядовий зміст нових вчень ще не закінчена,в деяких відношеннях ледве відкрита,одначе вже те,що можна сказати з певністю,має надзвичайно велике значення й радикально зміняє наші дотеперішні уявлення про фізичний світ: будову й суть матерії, її закони. "Те,що нам з'являється,як матеріяльний світ,є вирізок із ріднорідности ,що є завжди багатша,ніж дійсність,що нам будьколи з'являється,це - явище буття,цілість якого переступає наші здібності наглядности". І далі: "Матерія є реалізація математичних форм, що виражають її внутрішню суть і її відношення. А яка ця внутрішня суть,ми не знаємо; але розглядати матерію,як абсолютно мертвий матеріял,ми не сміємо". "До цього приходить,що ми мусимо рахуватися з тим,що також на матеріяльному ступені до суті реалізації здається належить простір "свободи". Ми також не можемо запевняти,що сучасні закони й константи матерії були вічні. Саме наше уявлення про складову будову матерії,про "останню" складову частину дійсности - атом - корінно змінилися. Атом не є більше "неподільна" частина дійсности,а дуже складна система,яка не може знайти адекватного відображення в тривохвимірному просторі. Основні закони - фундамент дотеперішньої фізики - закони каузальности,субстанційности,континуітивности - гублять своє універсальне значення. " Unsicherheitsrelationstheorie " Гайзенберга показала,що ми дійшли до меж людського пізнавання. "Так сама основна наука про матерію - фізика - відвела нас далеко від того матеріялізму,що бачив у мертвій матерії і безсмисленних законах джерела й причини навіть життя й життя душевного".

Далі автор переходить до огляду сьогоднішніх результатів б і о л о г і ч н о г о розвитку. Також у біології"працями Дріша,Шпема-

на, Вольтерека цілковито доказано, що живий організм не можна розглядати, ніби машину, що життєвий процес не може бути пояснений, ніби процес машини", що визначало дотепер пануючий підхід у біології."Так званий механізм переможений, віталізм - вчення про своєрідну закономірність життя... є науково доказане", - говорить проф.Венцль."І знову, матеріялізм переможений також і в п с и х о л о г і ї". Пануюча до останніх десятиріч так звана асоціятивна психологія виводила все душевне життя із змислових вражінь і зв'язків слідів, що їх залишали враження в нервовій мозковій субстанції. "В дійсності цілість мислення, відношень і змислових сприймань та душевних переживань взагалі йде перед т.зв.асоціяціями, безсмисленним пов'язанням елементарних духових змістів". "Час психології без душі проминув". Також проблема підсвідомого й несвідомого принесла собою багато нового в психологію.

Таким чином, для філософії назбиралось сьогодні величезна маса нового позитивного матеріялу; філософія стоїть перед великим завданням - перед с и н т е з о ю нової картини світу. Філософія мусить бути свідома, що вона сама є шлях від меж науки до меж релігії". "Вона не мусить бути лише теоретичним освітленням шляху, а мусить висунути претенсію, бути почутою також для практичного життя", вона мусить бути е к с и с т е н ц і я л ь н о ю філософією, у справжньому розумінні цього слова, філософією, що дає не лише відчит про ексистенцію одиничної людини, а також про вимоги людської ексистенції в громаді.

І, нарешті, останні сторінки брошури автор присвячує основним проблемам, що витікають із сьогоднішнього становища й мають загальний характер. Таких проблем Венцль нараховує чотири: технічна, господарсько-соціяльна, політично-національна й культурна. Всі ці чотири проблеми природньо щільно пов'язані.

В чому ж суть кожної з цих проблем?

Автор коротко вияснює їх за порядком. " Р о з в и т о к т е х н і к и був довго основною причиною для вже згадуваного оптимізму прогресу, він був також основною причиною ворожости проти духа." В основі цього оптимізму лежала ідеалістична віра, що техніка розв'яже соціяльні проблеми. І лише після першої світової війнм, коли техніка особливо виступила, як руйнуючий чинник, виник сумнів, а згодом і не-

довір'я та обвинувачення проти техніки. Технічний процес вів до пролетаризації, з її злиднями й культурним занепадом, внутрішнім зубоженням. Незабаром обвинувачували техніку, що вона змеханізувала саму людину, зробивши людину своїм рабом і зовнішньо, і внутрішньо. Досягнення техніки стали виглядати, як сумнівна вартість. "Але тепер прийшов настрій: нічого не можна зробити, колеса крутити назад не можна, людина буде завжди примушена робити з того вжиток, з чого вона якраз може". "Але, - продовжує автор за Т.Геккером, - честь людини робить якраз те, що вона не робить ужитку з усіх можливостей, які стоять їй до диспозиції. Техніка мусить повернутися знову назад у руки майстра "und das ist der Geist ". "Бо також природа займається зрештою технікою, створюючи в організмі машиноподібні органи; за Дрішем веде ця машиноподібність, звичайно, до старіння й смерти, якщо ентелехія до певної міри відходить і залишає машиноподібну організацію саму на себе". Тому, так само, як наявність ентелехії є конечна необхідність для здорового, змістовного, цілеспрямованого органічного процесу, так же само, - продовжує автор, - людський дух не мусить відходити від технічного життя, навпаки - поставити техніку на службу гуманним етичним вартостям, зробити людину паном своїх можливостей - завдання цієї проблеми.

Друга - г о с п о д а р с ь к о-с о ц і я л ь н а проблема полягає в тому, щоб сучасні господарські форми встаткувати так, щоб, не знищуючи особистости, забезпечити господарську ексистенцію громадськости. Господарство має свої закони. Але також це мусить бути лише обумовлене. Закони людськости є вищого рангу. Хоч би як методично розв'язувались соціяльні проблеми - чи за допомогою більш чи менш охоплюючого осуспільнення продукції, чи через обмежувальні закони, чи вільний господарський стиль... хоч би як розвиток розв'язань соціяльних проблем протікав, завжди йтиме про те, щоб охопити в синтезу вартість особистости і інтереси людської громади й загалу". Гармонія вільности й обов'язку, "Freiheit und Bindung " - є завдання розв'язання цієї проблеми.

П о л і т и ч н о-н а ц і о н а л ь н а проблема полягає в тому, що народи Землі, які понад чотири століття один одному доступні, а потім більше й більше один проти одного наставлені, один в одного заплу-

тані й один від одного загрожені стали, мусять прийти в такий порядок, у якому більше немає необмеженої й безгальмовної політики суверенности, в якому війна не є більше ultima ratio". Передумовою для цього є "перемога світом того націоналізму, який не завжди був і не завжди буде, і який не є однозначний з природньо дорослим почуттям любови до батьківщини, а є егоїзмом колективу, що є ще більш небезпечний, ніж індивідуальний". "Політика мусить бути управлінням і вимогою menschenwürdigen життя в громаді себе взаємно респектуючих людей". Час суверенних держав минув, - говорить автор. Війна не є більше дуеллю народів, що вона була нею раніше, в публічній опінії світу війна набрала характеру злочинства.

І остання проблема - проблема к у л ь т у р и. "Культура - це є плекання вартостей святости, добра, правдивого, прекрасного, плекання в царстві "об'єктивного духа" релігії, етики, правди й мистецтва".

Для релігійної людини, - продовжує автор, - найвищою вартістю є близькість до Бога, зобов'язуюча вартість для всіх людей є етичність, справжня людяність. Усе духове життя може мати власні закони лише тоді, коли воно етично індиферентне. Мистецтво, наука, філософія (царство секулярної культури), не зважаючи на власну закономірність, також підлягають вимозі "der Bindung", "des Seinsollenden"о - це основна ідея, що лежить в основі вимог Платона, Толстого, Соловйова, "тіфтера.

"Але вирішальна проблема культури майбутности буде: західньо-европейська культура має два новійні стовпи: християнство й гуманізм". Завдання проблеми культури є "спектр взаємної пошани і взаємного розуміння між різними формами християнства й гуманізму".

І, нарешті, кінець брошури звучить:

"Ми пройшли далекий шлях, ми маємо тяжку дорогу перед нами. Але ми мусимо йти нею, незалежно від невизначеного характеру майбутности. Бо завдання поставлені і зрозумілі. Якщо ми боїмося втратити мужність, ми мусимо пригадати слова Maritain, що цей світ є твір з волокон божеського походження, кінцевих недосконалостей і демонічних примар, і що ми ніколи не сміємо не добачати, через негативне, божественних рис. Завдання старшої генерації буде: освітити молодшій шлях і ознайомити із спадщиною; завдання молодшої: організовувати, будувати, не - ніби світ з неї починається, але - від неї залежить майбутність".

П. ОМЕЛЯН.

Х Р О Н І К А

= З ініціятиви малого гуртка студентів, відбулася дня 28 грудня 1946 р. в Мюнхені Т о в а р и с ь к а З у с т р і ч студентів - аматорів літератури і мистецтва. Як виходило з самих запрошень, такі Літературно-Мистецькі Зустрічі мали б на меті плекати культурно-товариську атмосферу та дружнє співжиття між студентами на тлі літературно-мистецьких вечорів, а також створити Літературно-Мистецький Клюб, в якому студенти митці і аматори могли б, при співпраці старших, розвивати свій мистецький смак, пізнаючи основно кращі зразки всіх напрямків мистецтва.

Із прочитаних на цьому вечорі творів слід відмітити переклади з Р.М.Рільке студентки М.Калитовської, нарис "Голубка" студ.О.Раня та поезії студ.В.Ковтонюка.

Після прочитання творів розвинулась свобідна гутірка. Багато цінних думок щодо цілей та переведення подібних зустрічей висловив, із присутніх гостей, д-р В.Янів.

= Дня 1 січня ц.р. відбулося в Мюнхені Н а у к о в е З а с і д а н н я богословського факультету Богословсько-Педагогічної Академії при У.А.П.Ц., в якому також взяли участь представники Редакції "Студ.Обріїв".

Засідання відкрив Ректор Академії, проф.П.Ковалів. Проф. Петрів прочитав доповідь проф.Н.Полонської-Василенко на тему "Церква і культура великокнязівської України-Русі".

Проф.П.Ковалів, у своїй доповіді про "Церковну освіченість українського народу в часи раннього християнства", підкреслив важливу ролю християнської церкви, як першого носія освічености серед українського народу.

Студ.В. Івашук виголосив реферат на тему "Богословсько-Пелагогічна Академія в світлі завдань сучасного християнського руху", а проф. д-р І.Розгін подав, на закінчення, декілька відомостей про спробу заснування богословського факультету на Дніпропетрівському університеті в час німецької окупації.

= В рамцях літературно-мистецького циклю Українських Академічних Вечорів у Мюнхені, відбулися в місяці січні дві доповіді: 3.1.1947 р. доповідь проф.П.Ковалева на тему "Соборність української літературної мови", а 24.1.1947 р. доповідь д-ра Василя Витвицького "Про Миколу Лисенка та його наслідця".

З огляду на велике значення заторкнутих проблем, подамо зміст обох доповідей у нашому лютневому числі.

= Православне Братство св.Покрови в Мюнхені влаштувало 6 січня в приміщеннях каварні Райнлянд спільну Свят-Вечерю.Преосвященніший Архиєпископ Михаїл,що удостоїв Свят-Вечерю своєю участю, вітав братчиків та гостей греко-католиків з Різдвом Христовим.

= У німецькому Національному Музеї в Мюнхені відкрито 10 січня велику м и с т е ц ь к у в и с т а в к у чужинецьких митців (ДП),що перебувають в американській,англійській та французькій зонах Німеччини.Виставка,влаштована Головною Квартирою ІМКА - обіймає творчість понад 70 митців різних національностей,в тому числі 48 українських,які репрезентовані на виставці майже 300 творами.

= Ансамбль Українських Акторів,під мистецьким проводм В.Блавацького,загостивши до Мюнхену,виставив у театрі на Райтморштрасе:

17.1.1947 р. "Народній Малахій" - трагедійне на чотири картини - М Куліша.

18.1.1947 р. "Земля" - інсценізація творів В.Стефаника.

19.1.1947 р. "Мужчина з минулим" на три дії Арнольда і Баха.

"Ворог" драма на чотири дії Ю.Косача.

= Білоруське Студентське Об'єднання в Мюнхені влаштувало дня 19 січня ц.р. Т о в а р и с ь к у К о л я д у, в якій взяли участь у ролі гостей також представники УСТ "Січ" у Мюнхені.Інж. Томацик у своїй промові підкреслив Білорусько-Українську приязнь,а представник УСТ "Січ" теплими словами вітав Білоруське студентство. Щира товариська атмосфера,в якій пройшов цей Вечір,залишила миле враження в усіх присутніх гостей.

-+-+-+-+-+-+-

ІЗ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

М Ю Н Х Е Н.

ВЕЛИКА ІМПРЕЗА УСТ "СІЧ"

Не дивлячись на те,що наше УСТ "Січ" існує щойно один місяць, актив Т-ва вже спромігся на організацію величавого вечора-забави в зустріч Нового Року по нашому церковному стилю - дня 13.1.1947.

До організації цього традиційного "Багатого Вечора",чи,як його ще називають - Маланчиного Вечора,актив культурно-освітньої та господарської референтур приступив заздалегідь.Підготовлено добірний буфет,видруковано й розіслано понад 800 запрошень,дбайливо підготовлено й по-мистецькому удекоровано величезну залю в УНРРА - Університеті (студентську їдальню)і т.п.

Того вечора в гарно освітленій й удекорованій українськими взірцями залі УСТ "Січ" гостило понад пів тисячі гостей.Добре організований актив та першорядна оркестра з мегафонами тримала

дуже добрий настрій.Кімната буфету була весь час переповнена.

О 12-й годині два січовики вийшли на поміст і під гучний туш оркестри зірвали великий плякат,на якому був по мистецькому зображений старий 1946-й рік. Під рясні оплески присутніх,заяскравились веселими фарбами два плякати,що були заховані під старим. Це були два великі написи українською й німецькою мовами: "УСТ "Січ" вітає Вас з Новим Роком!".Два січовики через гучномовці склали всім присутнім щирі побажання з Новим Роком від імени Товариства.Негайно після них - неочікувано - почали виходити на поміст інші студенти різних національностей. Перший вийшов представник російського студентства і від його імени склав побажання та подяку українцям за гарно влаштований вечір.Далі виступив представник білорусів,який також привітав усіх з Новим Роком та склав щирі слова подяки за милу забаву.З коротким,щирим словом виступив представник польських студентів,висловлюючи українцям своє признання.В кінці говорив представник балтійських студентів,спершу своєю рідною мовою,а згодом - німецькою,де вітав українців та заявив щиру охоту ще ширшої співпраці свого студентства з українським у новому році.

Ці виступи представників студентства інших національностей незвичайно мило вразили присутніх українців студентів і старших громадян. Вони разом з тим витворили ще більш приємну атмосферу, що трималась до кінця забави.

Час-від-часу через гучномовці подавали жартівливі новорічні поздоровлення; в залі влаштовували товариські забави.

Раннім-ранком закінчували забаву.В кінці її ще раз підходили різні представники та дякували нашим січовикам за приємний вечір. Не бракувало також слів признання від багатьох професорів українців та інших,що були досить кількісно на нашому вечорі.

На прощання гостям весело ще піторгували фігури козарлюг, танцюючих гуцулів,якими були прикрашені стіни залі.

Треба визнати щиро,що цим вечором УСТ "Січ",крім значного матеріяльного дорібку,здобуло собі значний моральний капітал,признання та пошану.Цим самим ще більш закріпило добре ім'я українського студента взагалі.

..... Січовик.

Г Р А Ц .

ПІДСУМКИ ОДНОГО РОКУ

Українське Студентське Товариство "Січ" у Грацу має за собою рік праці серед нових,повоєнних обставин.Під кінець воєнних подій Т-во "Січ" перейшло велику кризу за час свого 50-літнього існування. Тоді організація фактично перестала існувати,члени її розпорошилися по широкому світі,архіви знищено,цінні матеріяли, пропам'ятні книги й інше пропали серед воєнної хуртовини.Треба було розпочинати роботу від основ.

На Загальних Зборах,що відбулися дня 1.12.1945 р. вибрано Упра-

ву Т-ва й тоді то поведено далі працю,продовжуючи цим самим 51-й рік існування "Січі".Метою нової Управи було вдержати відповідний рівень організації,щоб гідно продовжувати гарну і світлу традицію пройденого півсторіччя. Хоч треба було на першому кроці поборювати величезні труднощі,хоч були великі перешкоди з боку властей та інших чинників,працю розгорнуто на широкій плятформі,надано їй широкогранности глибоко продуманої доцільности.

Без зайвого крику й шуму,без розчислення на дешеві ефекти,без очікування на признання і похвали від кого-будь,велося роботу під знаком добра для студентської організації й для українського студента.

Девізою праці Т-ва було: всебічна й глибока праця студента над собою у студійній ланці,здоровий і критичний підхід до суспільних питань.На терені організації зліквідовано хворобливе політиканство й партійництво,працю ведено на цілковитій аполітичній плятформі,і всякі спроби політично неграмотних і крикливих "апостолів", що старалися пустою фразеольогією творити фермент,не трактувалося зовсім поважно.

У роботі Т-ва слід відмітити цілий ряд імпрез,концертів,доповідей на літературні,суспільні й наукові теми - вичислювати це все було б зайвим,бо забрало б досить багато місця.

У економічній господарці вив'язалась "Січ" дуже добре.У фінансовому звіті оперувалося поважними сумами (20 тисяч).Слід підкреслити ,що Т-во не дістало жадних запомог від будьякої організації чи комітету - а гроші ці зібрано таки між студентами.Багатьом товаришам уділено грошеві допомоги."Січ" дала приміщення багатьом своїм членам,що не мали кімнат,у студентському бараку,який колись Управа "окупувала" й поставила Міську управу перед довершеним фактом.

Дня 23.11.1946 р. відбулися другі Загальні Збори Т-ва "Січ".На них вибрано нову Управу в такому складі: М.Середович - голова (вдруге),І.Турянський - містоголова,В.Нагірняк - секретар,Р.Хомик - скарбник,М.Викрикач та І.Шорш - вільні члени.

Нова Управа дає повну запоруку,що свою працю поведе пляново,в широкому обсягу й інтензивно.Є накреслені вже пляни,присвячується багато місця видавничому рухові і є надія,що незабаром дасться все гарно зреалізувати.

Наприкінці слід зауважити,що Укр.Студ.Т-во "Січ" завжди визнавало й піддержувало ЦеСУС, - у своїй резолюції до Централі це підкреслено.Бажанням,одначе,Т-ва "Січ" є,щоб була тільки одна всестудентськв організація,що заступала б інтереси всього українського студентства.

Віримо,що це напевно так станеться,і то в корсткому часі!

М - ко.

ПРИМІТКА РЕДАКЦІЇ. Цікаво,що на з'їзді ЦЕСУС-а (21 липня 1946 р.) один із заступників голови цієї установи п.Володимир Білинський заявив публично,що в Грацу УСТ "Січ" не існує. Вище поданим дописом член цього Товариства інформує наше студентство про правдивий стан річей у цьому студентському осередку.

--ooooooooooo-
-uuuuuu-

ВІД УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА " С І Ч "

Його Магніфіценції Ректорові Українського Вільного Університету п.проф. ЩЕРБАКІВСЬКОМУ, Високому Ректоратові Української Економічної Високої Школи, Представництву Центрального Союзу Українського Студентства в Німеччині, Президії Обласного Представництва Української Еміграції в Мюнхені, всім українським установам та Товариствам, що надіслали до нашого УСТ "Січ" побажання веселих Різдвяних Свят і щасливого Нового Року, - висловлює цією дорогою свою щиру подяку

УПРАВА УСТ "СІЧ" У МЮНХЕНІ.

\+ +
\+

= Подається до відому членам УСТ "Січ", що канцелярія Т-ва починає з дня 1 лютня 1947 р. видавати членські виказки.

Всім членам необхідно скласти негайно по одній фотознимці на руки секретаря Т-ва в урядові години канцелярії (в середу та п'ятницю від 15 до 17 год.)

Рівночасно пригадується, що до відбору членської виказки треба сплатити вписове (3 н.м.) та членську вкладку (3 н.м.семестрого) тим членам, які ще того не зробили.

Студенти, які ще не є членами УСТ "Січ", а хотіли б ними стати, повинні виповнити анкету-заяву, яку можна одержати в канцелярії Т-ва у вищезазначені урядові години.

Канцелярія УСТ "Січ" у Мюнхені.

= Управа УСТ "Січ" рішила, до розгорнення ширшої допомогової акції, уділити найбільш потребуючим своїм членам одноразову грошову допомогу.
Заяви про цю допомогу треба подавати на ім'я Управи УСТ "Січ" до 15 лютня 1947 р.

Референт Суспільної Опіки УСТ "Січ".

+++++

= Товаришкам і Товаришам, що допомогли у влаштуванні Маланчиного Вечора, складає щиру подяку

Культурно-Освітній Референт УСТ "Січ".

+++++

Всім щирим жертводавцям
на Видавничий Фонд УСТ "СІЧ" складаємо
цією дорогою гарячу сердечну подяку.
Пресовий Референт УСТ "Січ"
і Редакція "Студенськ.Обріїв".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Др.Юрій Чорний. Цінні матеріяли,Вами надіслані,ми одержали та щиро за них дякуємо.Частину їх містимо в цьому числі,частину подамо при першому підібранні відповідного комплекту статтей. Просимо не відмовити нам у дальших Ваших матеріялах.

Друже В.Д. Положення нашого молодого Т-ва вимагає покищо здержатися з друком Вашої річевої статті.Тому,із зрозумілих Вам причин,і в цьому числі її не містимо.Статтю зберігаємо та в відповідний момент її безперечно використаємо.

Друже ММ. - Ерлянген. Допис одержали.Не містимо його тільки тому,що писаний... " на коліні". Знаючи Ваші спромогності,просимо писати "солідніше" і про щось "солідне".

Прихильникам в Ерлянгені. Щиро бажаємо високої творчости для піднесення рівня "Студ.Обріїв".Сподіваємось від Вас матеріялів не лише цілими "пачками",але й найліпшого "сорту".

Товаришам в Гайдельбергу. Чекаємо замовлених матеріялів . - *bis dat,qui cito dat.*

++++++

О П О В І С Т К И

УКРАЇНСЬКА ЕКОНОМІЧНА ВИСОКА ШКОЛА В МЮНХЕНІ

О Г О Л О Ш У Є З А П И С С Л У Х А Ч І В
НА І,П,Ш,ІУ і УП
СЕМЕСТРИ

ДІЙСНИМИ СЛУХАЧАМИ МОЖУТЬ БУТИ ЛИШЕ ОСОБИ З ЗАКІНЧЕНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ОСВІТОЮ (матурою).

Для впису на П,Ш,ІУ і УП семестер треба предложити, крім матурального свідоцтва,ще й докази про закінчення відповідних семестрів на інших подібних рівнорядних Високих Школах.

ВПИСОВЕ ВИНОСИТЬ 10,А УЧЕБНЕ 200 нім.мар.НА СЕМЕСТЕР.

Прохання про зарахування на той чи інший семестер належить подавати на адресу Ректорату Української Високої Економічної Школи - МЮНХЕН,8.Флурштрасе 1,1 пов.ВИКЛАДИ ПОЧНУТЬСЯ ДНЯ 3 БЕРЕЗНЯ 1947.

Канцелярія Української Економічної Високої Школи.